

**Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego
do roku 2030**

Autor:

mgr inż. Krzysztof Okrański

Świdnica, 13.01.2022 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	4
I.1. Wstęp	4
I.2. Podstawa prawna	5
I.3. Zawartość.....	5
I.4. Metodyka wykonania prognozy.....	7
II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	9
II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu	9
II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu	11
III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM	15
III.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej	15
III.2. Dokumenty krajowe.....	17
III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie	18
III.4. Analiza zgodności projektu SRPK z polityką ochrony środowiska	23
IV. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	25
IV.1. Położenie	25
IV.2. Ogólna charakterystyka geograficzna i krajobrazowa.....	26
IV.3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza	26
IV.4. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu	27
IV.5. Główne źródła antropopresji.....	30
IV.6. Wody powierzchniowe	30
IV.7. Wody podziemne.....	31
IV.8. Uwarunkowania geologiczne.....	32
IV.9. Gleby i powierzchnia ziemi	32
IV.10. Uwarunkowania przyrodnicze	32
IV.11. Ryzyko wystąpienia suszy i powodzi.....	35
IV.12. Uwarunkowania akustyczne	37
IV.13. Klimat i jakość powietrza	37
V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	40
V.1. Problemy systemowe	40
V.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie	41

V.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku	42
VI. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.....	44
VI.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	44
VI.2. SRPK a oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych.....	45
VI.3. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze	46
VI.4. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi.....	48
VI.5. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	49
VI.6. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury.....	50
VI.7. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny	50
VI.8. Oddziaływanie transgraniczne.....	50
VI.9. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu.....	52
VII. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.....	52
VIII. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	54
IX. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU	56
X. WNIOSKI.....	58
XI. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	59
XII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	61

Załącznik:

1. Oświadczenie autora prognozy

I. WPROWADZENIE

I.1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 (dalej: SRPK). Dokument ten został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest podstawowym dokumentem merytorycznym sporządzanym dla potrzeb przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (dalej: OOŚ). Celem przeprowadzenia tej OOŚ jest spełnienie wymogu prawnego oraz przeprowadzenie merytorycznej analizy takich zagadnień, jak m.in.:

- 1) analiza zgodności ocenianego dokumentu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
- 2) identyfikacja stanu tych elementów środowiska, które mają związek z zastosowaniem ustaleń wynikających z ocenianego dokumentu,
- 3) analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń ocenianego dokumentu,
- 4) analiza rozsądnych rozwiązań alternatywnych,
- 5) zaproponowanie działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko,
- 6) zaproponowanie sposobów monitorowania skutków stosowania ocenianego dokumentu pod kątem ochrony środowiska.

Analizując funkcję prognozy oddziaływania na środowisko, należy mieć na uwadze cel dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, wyrażony w art. 1:

- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Polskie przepisy (w ślad za wymaganiami prawa Unii Europejskiej) wskazują, że prognoza powinna zawierać **racjonalnie wymagane informacje**, z uwzględnieniem:

- obecnego stanu wiedzy i metod oceny,
- zawartości i poziomu szczegółowości planu lub programu,
- funkcji ocenianego dokumentu w procesie podejmowania decyzji,
- zakresu, w jakim niektóre sprawy mogą zostać właściwiej ocenione na różnych etapach tego procesu.

Dla określenia funkcji prognozy znamienne jest także art. 8 dyrektywy 2001/42/WE; wskazuje on, że ustalenia tego dokumentu powinny być uwzględnione w czasie przygotowania planu lub programu oraz przed jego przyjęciem lub poddaniem procedurze ustawodawczej, a także w dokumencie podsumowującym przebieg strategicznej OOŚ. To oznacza,

że w prognozie oddziaływania na środowisko muszą się znaleźć przede wszystkim te informacje, które mogą mieć wpływ na zapisy ocenianego dokumentu i na praktyczną realizację jego ustaleń – a zatem nie wszystkie, lecz tylko istotne, racjonalnie uzasadnione i mogące mieć realne przełożenie na treść dokumentu będącego przedmiotem strategicznej OOS. Dyrektywa wymaga przedstawienia w prognozie informacji skupiających się na kwestiach związanych wyłącznie ze **znaczącym** wpływem na środowisko.

Należy podkreślić, że przedstawiona w niniejszej prognozie ocena dokumentu strategicznego nie jest tożsama z udzieleniem choćby wstępnej zgody na realizację przedsięwzięć (m.in. inwestycji) i innych fizycznych ingerencji w środowisko.

I.2. Podstawa prawna

Zasadniczą podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy oraz przeprowadzenia strategicznej OOS są przepisy prawa polskiego (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 ze zm., dalej: UOOS) i wspólnotowego (dyrektywa 2001/42/WE). Wynikają z nich m.in. następujące ustalenia:

- 1) przeprowadzenia strategicznej OOS wymagają projekty takich dokumentów, jak m.in. plany i programy dotyczące m.in. zagospodarowania przestrzennego i wykorzystania terenu (art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/42/WE, art. 46 UOOS),
- 2) w ramach strategicznej OOS sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko (art. 5 dyrektywy 2001/42/WE, art. 51 UOOS),
- 3) prognoza oddziaływania na środowisko oraz dokument będący przedmiotem strategicznej OOS wymagają przeprowadzenia konsultacji ze społeczeństwem oraz odpowiednimi organami administracji (art. 6 dyrektywy 2001/42/WE, art. 54 UOOS),
- 4) procedura strategicznej OOS jest zintegrowana z procedurą oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (art. 55 ust. 2 UOOS, art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

I.3. Zawartość

Zawartość niniejszej prognozy jest zgodna z art. 51 ust. 2 UOOS. Przepis ten wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

- 1) zawierać:
 - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
 - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora lub kierującego zespołem autorów o spełnieniu wymagań wymienionych w art.74 ust.2 UOOŚ (załącznik do niniejszego dokumentu);

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Trzeba podkreślić, że przepisów określających zawartość prognozy nie można odczytywać w oderwaniu od przepisów określających jej funkcję; oznacza to, że dokument ten musi zawierać:

- 1) informacje racjonalnie wymagane, adekwatne do charakteru ocenianego dokumentu,**
 - 2) informacje, które mogą mieć faktyczne przełożenie na treść ocenianego dokumentu,**
- a więc nie wszystkie informacje, lecz tylko te, które można uznać za racjonalnie wymagane.

Warto również zaznaczyć, że rolą oceny oddziaływania na środowisko nie jest analiza stricte formalno-legislacyjna odnosząca się do zasad techniki prawodawczej.

Zakres i stopień szczegółowości niniejszej prognozy został uzgodniony w trybie art. 53 UOOŚ z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Kielcach (pismo z dn. 17.12.2021 r., znak: WOO-III.410.118.2021.KW, WOO-III.411.25.2021.KW). Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wyraził stanowisko o braku potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (pismo z dn. 08.12.2021 r., znak: NZ.9022.5.128.2021).

I.4. Metodyka wykonania prognozy

Prognoza składa się z czterech głównych merytorycznych bloków / filarów: charakterystyka ocenianego dokumentu, opis uwarunkowań strategicznych i środowiskowych mających znaczenie dla ocenianego SRPK, strategiczna ocena oddziaływań środowiskowych oraz katalog rekomendacji w zakresie udoskonalenia ocenianego dokumentu (i/lub zasad jego wdrażania) i monitorowania skutków jego wdrażania.

Materiałem wyjściowym do analizy był projekt SRPK przekazany wykonawcy niniejszej prognozy. Pierwszym zasadniczym krokiem analizy środowiskowej była analiza uwarunkowań prawnych i strategicznych mających znaczenie dla ocenianego dokumentu. Kolejnym działaniem było pozyskanie informacji o poszczególnych komponentach środowiska z dokumentów źródłowych o charakterze przekrojowym, danych opracowywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: PMŚ) koordynowanego przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska oraz danych o obszarach ochrony przyrody. Przeprowadzono kwerendę danych i analizę studialną dostępnych materiałów zawierających informacje na temat uwarunkowań środowiskowych. Przy prowadzonych pracach wykorzystano dane teledetekcyjne i kartograficzne, opracowanie planistyczne, dokumenty strategiczne i prace studialne. Uwzględniono ustalenia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko i oraz dane wynikające z opracowań ekofizjograficznych. Dokonano także przeglądu dostępnych inwentaryzacji przyrodniczych, dokumentacji geologicznych i hydrogeologicznych, planów urządzania lasów oraz rejestru zabytków. Przeanalizowano uwarunkowania wynikające z map hydrograficznych, sozologicznych, geologicznych, hydrogeologicznych, glebowo-rolniczych, geośrodowiskowych, map zagrożenia powodziowego oraz innych opracowań kartograficznych dostępnych poprzez geoportale i serwisy WMS prowadzone przez jednostki administracji publicznej.

Przy opisie uwarunkowań środowiskowych skupiono się na tych zagadnieniach tematycznych, które mają znaczenie dla oceny skutków realizacji analizowanego projektu SRPK (zgodnie z dyspozycją art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b UOOŚ, wedle którego prognoza oddziaływania na środowisko powinna określać stan środowiska wyłącznie na obszarach objętych przewidywanym i znaczącym oddziaływaniem). Dane te pozwoliły na zidentyfikowanie zasadniczych uwarunkowań środowiskowych mających merytoryczny związek z ustaleniami ocenianego dokumentu.

Wyniki tej oceny były wstępnym krokiem do weryfikacji ocenianego dokumentu pod kątem tego, czy jego ustalenia są adekwatne do uwarunkowań strategicznych

i środowiskowych w obszarze objętym ustaleniami SRPK i w jego sąsiedztwie. Ustalenia te prowadzone były równoległe z oceną oddziaływań na środowisko, jakie będą się wiązały z praktycznym wdrażaniem ustaleń SRPK. Analizowano również opis skutków, które mogą wystąpić w przypadku odstąpienia od przyjęcia SRPK. Uwzględniono zasadę zapisaną w art. 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska: „polityki, strategii, plany lub programy (...) powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju”. Ponadto, ww. ustawa wskazuje w dziale VII m.in. następujące zasady:

- 1) w SRPK określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu;
- 2) w SRPK ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.

Powyższe zasady potraktowano jako część punktów odniesienia przy ocenie oddziaływania projektu SRPK na środowisko. Innymi punktami odniesienia były ustalenia opracowań dokumentów strategicznych dotyczących szeroko rozumianej polityki ochrony środowiska.

Kolejnym krokiem było sformułowanie rekomendacji odnośnie do treści ocenianego dokumentu oraz/lub zasad wdrażania jego ustaleń. Działanie to zostało zintegrowane z zaproponowaniem rozwiązań eliminujących i minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko. Następnym etapem było sformułowanie propozycji monitorowania skutków wdrażania ustaleń SRPK pod kątem ochrony środowiska.

Stopień szczegółowości treści niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do charakteru treści SRPK. Oznacza to, że przeprowadzone analizy opierają się przede wszystkim na opisowej i jakościowej identyfikacji kluczowych oddziaływań, jakie mogą wystąpić w związku z praktycznym stosowaniem ustaleń SRPK. Szczegółowa analiza konkretnych działań i przedsięwzięć może być przeprowadzona jedynie na etapie postępowań administracyjnych (np. na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzji udzielającej pozwolenia na budowę) oraz przy dokonywaniu zgłoszeń budowlanych.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu

Strategia rozwoju jest opracowywana na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument ma status strategii rozwoju ponadlokalnego. Według art. 10g ust. 3 w związku z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, strategia określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego jest przedkładany zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. W przypadku, gdy projekt strategii „wyznacza ramy” dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹, powinien być poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (zgodnie z art. 46 ust. 1 UOOŚ).

Według stanowiska Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, projekt SRPK wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. RDOŚ swoje stanowisko uzasadnił tym, że niektóre z przedsięwzięć wskazanych w SRPK „*mogą kwalifikować się do inwestycji ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839). Do w/w przedsięwzięć mogą zaliczać się m.in. inwestycje polegające na: rozwoju dróg (w tym budowa drogi ekspresowej S74, budowa dróg powiatowych i budowa obiektów mostowych w ciągu dróg powiatowych); rozwoju kolei szybkiej prędkości, rozwój mieszkalnictwa (w tym rozwoju stref podmiejskich); budowa, rozbudowa, przebudowa*

¹ „Przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko”, których ramy mógłby wyznaczać projekt strategii, są przedsięwzięcia wymienione w art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy, które zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839).

infrastruktury szkolnej i przyszkolnej infrastruktury sportowej; uzbrajanie terenów inwestycyjnych". Jak zostanie wykazane w dalszej części prognozy, projekt SRPK (w wersji będącej przedmiotem niniejszej prognozy) nie zawiera takich zadań jak przedsięwzięcia wskazane w stanowisku RDOŚ.

Omawiając status SRPK w kontekście „wyznaczania ram” dla ww. przedsięwzięć, warto odwołać się do dokumentu Komisji Europejskiej pn. „Sprawozdanie Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego na podstawie art. 12 ust. 3 dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”². Stwierdza się w nim, że strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko powinny podlegać te plany i programy, które „ustalają ramy dla decyzji, które mają wpływ na każde późniejsze zezwolenie na inwestycję, w szczególności w zakresie warunków dotyczących lokalizacji, rodzaju, wielkości i funkcjonowania lub alokacji zasobów”.

Ponadto, według wytycznych Komisji Europejskiej pn. „Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko”³, sformułowanie dot. „ustalania ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję” ma zasadnicze znaczenie dla interpretacji wymagalności przeprowadzenia strategicznej OOS. Komisja wskazuje, że:

- *„Wyrażenie to na ogół oznaczałoby, że plan lub program zawiera kryteria lub warunki, które kierują sposobem, w jaki organ wydający zezwolenie podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wydanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia”*. Kryteria te mogą wprowadzać ograniczenia co do typu działalności lub inwestycji, która ma być dozwolona w danym obszarze, lub mogą zawierać warunki, jakie wnioskodawca musi spełnić, aby uzyskać zezwolenie, lub mogą być opracowane w celu zachowania określonych cech danego obszaru”.
- *„Uogólniona alokacja zasobów finansowych byłaby niewystarczająca do ‘ustalenia ram’”*.
- *„Konieczne byłoby, aby alokacja zasobów warunkowała określony, konkretny sposób wydawania zezwoleń (np. ustalając dalszy przebieg działania (jak wspomniano powyżej) lub ograniczając rodzaje rozwiązań, jakie mogą być możliwe)”*.

Projekt SRPK nie wskazuje, które z zapisanych w nim zadań mają status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. Kwalifikacja zadań inwestycyjnych do grupy tych przedsięwzięć wymagałaby znajomości ich podstawowych parametrów technicznych (np. długość drogi) oraz lokalizacji w odniesieniu do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i obszarów chronionych (przywoływane wcześniej rozporządzenie różnicuje parametry „przedsięwzięć” w zależności od ich lokalizacji względem obszarów chronionych i terenów objętych ustaleniami SRPK). Wobec powyższego należy uznać, że treść SRPK nie pozwala na rozstrzygnięcie, które przedsięwzięcia mają z pewnością status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”.

Mając na uwadze powyższe, w świetle wytycznych wynikających z przywołanych dokumentów Komisji Europejskiej - uprawnionym byłoby twierdzenie, że projekt SRPK

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0234&from=EN>

³ <http://www.wfos.szczecin.pl/images/stories/files/dyrektywa%20OOS.pdf>

nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ponieważ:

- nie wskazuje „warunków dotyczących lokalizacji, rodzaju, wielkości i funkcjonowania lub alokacji zasobów”,
- nie wskazuje „kryteriów lub warunków, które kierują sposobem, w jaki organ wydający zezwolenie podejmuje decyzje dotyczące wniosków o wydanie zezwolenia na realizację przedsięwzięcia”,
- nie ma żadnego znaczenia dla wydawania jakichkolwiek zezwoleń/pozwoleń.

Mimo powyższego, stanowisko RDOŚ ma wiążący charakter i z tego powodu projekt SRPK wymaga przeprowadzenia strategicznej OOŚ.

II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu

Mając na uwadze fakt, że projekt SRPK będzie przedmiotem opiniowania i konsultacji społecznych wspólnie z niniejszą prognozą, uznano że wystarczające będzie przedstawienie w prognozie oddziaływania na środowisko jedynie najważniejszych ustaleń ocenianego dokumentu. Zasadnicze ustalenia SRPK przedstawiono w poniższych punktach.

1. SRPK składa się z dwóch zasadniczych bloków (rozdziałów):
 - 1) Podsumowanie diagnozy uwarunkowań rozwojowych powiatu kieleckiego
 - 2) Strategia rozwoju powiatu kieleckiego
2. W projekcie SRPK wizję powiatu kieleckiego do roku 2030 sformułowano następująco:
„Powiat kielecki to rozwinięty społecznie i gospodarczo obszar, który jest miejscem:
 - ✓ *Atrakcyjnym do zamieszkania, pracy oraz nauki,*
 - ✓ *Integracji społecznej z niskim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, w którym osoby potrzebujące, w tym osoby z niepełnosprawnościami otrzymują niezbędne wsparcie,*
 - ✓ *Posiadającym nowoczesną i zmodernizowaną infrastrukturę techniczną, społeczną i mieszkaniową,*
 - ✓ *Z dobrą bazą edukacyjną i efektywnym systemem edukacji i dostosowanym profilem kształcenia do lokalnego rynku pracy,*
 - ✓ *Łatwego dostępu do wysoko wyspecjalizowanych usług zdrowotnych,*
 - ✓ *Zrewitalizowanej i funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni publicznej,*
 - ✓ *Z dobrze wykorzystanymi społecznie i gospodarczo walorami przyrodniczymi, kulturowymi i historycznymi,*
 - ✓ *Dynamicznie rozwijającej się gospodarki, opartej na przedsiębiorcach i inwestorach efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby, potencjały rozwoju oraz dostępne tereny inwestycyjne z zachowaniem ochrony środowiska,*
 - ✓ *Nowoczesnego, zintegrowanego, wyspecjalizowanego i dochodowego ekologicznego rolnictwa, ze sprawnie funkcjonującym systemem doradztwa rolniczego,*

- ✓ *Z atrakcyjną ofertą rekreacyjno-turystyczną przyciągającą turystów oraz poszukujących odpoczynku mieszkańców Powiatu,*
 - ✓ *Bezpiecznym oraz dobrze zarządzanym, ze sprawną i otwartą na współpracę administracją publiczną”.*
3. W SRPK dokonany został podział na trzy obszary strategiczne. W ramach tych obszarów przyjęto również zakresy przedmiotowe widoczne poniżej:
- 1) Obszar: rozwój społeczny:
 - Kapitał społeczny,
 - Kapitał ludzki, edukacja publiczna,
 - Promocja i ochrona zdrowia,
 - Pomoc społeczna, Wspieranie osób niepełnosprawnych,
 - Polityka prorodzinna,
 - Kultura, kultura fizyczna,
 - Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli,
 - Przeciwdziałanie bezrobociu,
 - Dziedzictwo kulturowe;
 - 2) Obszar: infrastruktura, przestrzeń i środowisko:
 - Infrastruktura drogowa powiatu,
 - Transport zbiorowy,
 - Gospodarka nieruchomościami,
 - Ochrona środowiska i przyrody;
 - 3) Obszar: gospodarka:
 - Przedsiębiorczość,
 - Turystyka,
 - Rolnictwo i leśnictwo,
 - Aktywizacja lokalnego rynku pracy,
 - Promocja gospodarcza powiatu kieleckiego.
4. Każdemu z trzech ww. obszarów przypisano cele strategiczne, cele szczegółowe i kierunki działań. Cele strategiczne przedstawiają się następująco:
- 1) Obszarowi „rozwój społeczny” przypisano cel strategiczny 1: „Poprawa warunków i komfortu życia oraz możliwości samorealizacji mieszkańców powiatu kieleckiego”.
 - 2) Obszarowi „gospodarka” przypisano cel strategiczny 2: „Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu”.
 - 3) Obszarowi „infrastruktura, przestrzeń i środowisko” przypisano cele strategiczne:
 - 1) cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.
 - 2) cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.
 - 3) cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.

5. Wyżej wymienionym celom strategicznym przypisano cele szczegółowe oraz kilkadziesiąt kierunków działań i kluczowych projektów.

Przykładowo: dla celu strategicznego nr 5 („Utrzymany dobry stan zachowania środowiska”) przypisano 2 cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań:

- 1) Poprawa stanu jakości środowiska:
 - a) Wzrost populacji owadów zapylających poprzez nasadzenie drzew i krzewów miododajnych.
 - b) Monitoring stanu jakości powietrza.
 - c) Wymiana źródeł energii ciepła w jednostkach powiatowych na ekologiczne urządzenia grzewcze.
 - d) Współpraca z samorządami i instytucjami w obszarze inicjatyw związanych z gospodarką wodną.
 - e) Współpraca z gminami w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest .
 - f) Monitoring osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
- 2) Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców:
 - a) Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i dziedzictwa geologicznego.
 - b) Upowszechnianie dziedzictwa geologicznego.
 - c) Wspieranie działalności organizacji i podmiotów zajmujących się ochroną środowiska i przyrody.

6. Główne projekty o charakterze inwestycyjnym są przyporządkowane do obszaru „infrastruktura, przestrzeń i środowisko”; wymieniono je poniżej:

- 1) Rozbudowa drogi powiatowej nr 0283T Jaworznia - Łaziska
- 2) Rozbudowa drogi powiatowej nr 0292T Podgród - Ćmińsk polegająca na budowie chodnika wraz z odwodnieniem - ul. Wykień w miejscowości Ćmińsk, Gmina Miedziana Góra
- 3) Rozbudowa drogi powiatowej nr 0324T Czaplów - Huta Nowa - Huta Stara - Św. Krzyż wraz z przebudową skrzyżowania z DW753
- 4) Przebudowa drogi powiatowej nr 0334T od km 5+810 do km 7+510
- 5) Rozbudowa drogi powiatowej 0338T na odcinku Czyżów - Wola Wąkopna na terenie Gminy Raków
- 6) Przebudowa dróg powiatowych nr 0368T i nr 0371T w miejscowości Bilcza
- 7) Przebudowa drogi powiatowej nr 0372T w msc. Suków Borki wraz z budową chodnika
- 8) Przebudowa drogi powiatowej nr 0450T Stąporków – Mniów – Ruda Strawczyńska polegająca na budowie chodnika w msc. Mniów, ul. Gajowa
- 9) Rozbudowa drogi powiatowej nr 0450T w msc. Ruda Strawczyńska, Gmina Strawczyn
- 10) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej nr 0282T w miejscowości Rykoszyn
- 11) Rozbudowa drogi powiatowej nr 0300T na odcinku Bartków-Samsonów
- 12) Przebudowa drogi powiatowej nr 0707T na odcinku Jeleniów-Piórków
- 13) Rozbudowa drogi powiatowej Nr 0318T w msc. Bęczków - Gościńiec

- 14) Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 0389T w msc. Drochów Górny
- 15) Rozbudowa drogi powiatowej nr 0369T na odcinku Łabędziów-skrzyżowanie z drogą 0353T w msc. Radomice
- 16) Budowa chodnika dla pieszych wzdłuż drogi powiatowej nr 0487T w msc. Oblęgorek
- 17) Budowa chodnika i przebudowa drogi powiatowej nr 0306T w msc. Zachełmie
- 18) Przebudowa drogi powiatowej nr 0384T wraz z budową chodnika w miejscowości Nida od km: 4+054 do km: 5+000
- 19) Przebudowa drogi powiatowej nr 0337T Makoszyn - Widełki - Nowa Huta od km: 0+000 do km: 2+175
- 20) Przebudowa drogi powiatowej nr 0492T w msc. Strawczyn ul. Spacerowa oraz ul. Kościelna w msc. Promnik
- 21) Poprawa komunikacji i bezpieczeństwa na drodze powiatowej nr 0488T ul. Wolna w msc. Promnik, Gmina Strawczyn
- 22) Rozbudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 0329T z drogą powiatową nr 0332T w Daleszycach
- 23) Przebudowa drogi powiatowej nr 0328T w msc. Mójcza i Suków wraz z budową chodnika oraz oświetlenia ulicznego
- 24) Przebudowa drogi powiatowej nr 0469T wraz z budową chodnika przez wieś Malmurzyn, Piaski , Stachura oraz przebudową skrzyżowania z drogą powiatową 0488T – etap II
- 25) Budowa chodnika i przebudowa drogi powiatowej nr 0299T w msc. Chrusty
- 26) Przebudowa drogi powiatowej nr 0286T wraz z budową chodnika w m. Przyjmo, Bobrza na odcinku od km: 0+000 do km: 2+640
- 27) Przebudowa drogi powiatowej nr 0022T na odcinku Lubania - Życiny

Podkreślenia wymaga fakt, że ww. projekty nie są opatrzone żadnym opisem który wskazywałby na zakres inwestycji (np. długość, zakres rozbudowy lub przebudowy itp.) oraz jej lokalizację względem obszarów podlegających ochronie prawnej lub ustaleniom miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

7. Projekt SRPL zawiera również opis systemu monitorowania i ewaluacji. W dokumencie wskazano, że *„Przedmiotem monitoringu jest interwencja publiczna wynikająca ze Strategii i jej efekty, zaś ewaluacja obejmuje dodatkowo również kontekst społeczno-gospodarczy w ocenie tych efektów. Celem przeprowadzania monitoringu jest pozyskanie danych odnośnie poziomu realizacji celów Strategii oraz dokonywanie niezbędnych korekt w procesie wdrażania interwencji”*. W części dotyczącej wskaźników, projekt SRPL zawiera wyłącznie treść: *„Wskaźniki dla systemu monitorowania Strategii zostaną przypisane celom strategicznym i szczegółowym. Będą one przyjęte decyzją Zarządu Powiatu. Wskaźniki i dane z ich monitoringu będą mogły być również wykorzystane przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych”*.

III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

III.1. Polityka i przepisy Unii Europejskiej

Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VII Program pn. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety” został przygotowany przez Komisję Europejską i przyjęty przez Parlament Europejski i Radę w dniu 20.11.2013 r. Określono w nim priorytetowe cele, jakie UE i państwa członkowskie:

- 1) ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii;
- 2) przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
- 3) ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu;
- 4) maksymalizacja korzyści płynących z przepisów Unii w zakresie ochrony środowiska;
- 5) poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska;
- 6) zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnienie cen;
- 7) poprawa uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększenia spójności polityki;
- 8) wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii;
- 9) wzrost efektywności UE w przeciwdziałaniu wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

Plan ochrony zasobów wodnych Europy

14 listopada 2012 r. Komisja Europejska przedstawiła Plan ochrony zasobów wodnych Europy – strategię zmierzającą do zapewnienia wystarczającej ilości wody dobrej jakości, aby zaspokoić zapotrzebowanie ze strony ludności, gospodarki i środowiska. Dokument wskazuje, że aby zrealizować cel Ramowej Dyrektywy Wodnej polegający na osiągnięciu dobrego stanu wód, należy realizować trójstopniową strategię:

- 1) poprawa wdrażania obecnej polityki wodnej UE dzięki pełnemu wykorzystaniu możliwości obecnych przepisów - na przykład szersze wykorzystywanie środków w zakresie naturalnego potencjału retencyjnego;
- 2) zwiększenie integracji celów polityki wodnej z innymi powiązаныmi obszarami polityki, np. rolnictwem i transportem;
- 3) uzupełnienie luk w obecnym prawodawstwie, zwłaszcza w zakresie rozwiązań potrzebnych do zwiększenia efektywności gospodarowania wodami.

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” została opublikowana przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r. Strategia zapowiada odbudowę różnorodności biologicznej Europy z korzyścią dla ludzi, klimatu i planety. Główne cele nowej Strategii to:

- Ustanowienie obszarów chronionych na co najmniej 30% powierzchni lądowej i 30% powierzchni morskiej Europy
- Odtworzenie zdegradowanych ekosystemów na lądzie i na morzu poprzez wzrost produkcji w systemie rolnictwa ekologicznego i zwiększenie liczby elementów krajobrazu rolniczego przyjaznych przyrodzie
- Zatrzymanie i odwrócenie trendu spadkowego populacji zapylaczy
- Zmniejszenie użycia i ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów o 50% do 2030 r.
- Odtworzenie (do 2030 r.) co najmniej 25 000 km europejskich rzek poprzez przywrócenie do stanu swobodnego przepływu
- Zasadzenie 3 miliardów drzew
- Odblokowanie 20 mld Euro rocznie na różnorodność biologiczną z różnych źródeł, w tym funduszy UE oraz funduszy krajowych i prywatnych. Zagadnienia dotyczące kapitału naturalnego i różnorodności biologicznej zostaną włączone do praktyk biznesowych
- Osiągnięcie przez Unię Europejską wiodącej pozycji na świecie w walce z globalnym kryzysem różnorodności biologicznej. Komisja zmobilizuje wszystkie narzędzia działań zewnętrznych i partnerstwa międzynarodowe na rzecz ambitnych nowych globalnych ram różnorodności biologicznej ONZ na konferencji stron Konwencji o różnorodności biologicznej w 2021 r.

Strategia UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu

Dokument zawiera główne cele i kierunki dla działań dostosowawczych, które powinny być podejmowane przez poszczególne państwa UE. Strategia zwraca uwagę m.in. na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych, przede wszystkim w obszarach o szczególnej wrażliwości na zmiany klimatu. Strategia koncentruje się na trzech kluczowych celach:

1. Wspieranie działań państw członkowskich: Komisja zachęca wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kompleksowych strategii adaptacyjnych.
2. Prowadzenie działań polegających na wspieraniu adaptacji w kluczowych sektorach wrażliwych, takich jak rolnictwo, rybołówstwo i polityka spójności oraz zapewnieniu, że europejska infrastruktura stanie się bardziej odporna na zmiany klimatu.
3. Podejmowanie świadomych decyzji na wszystkich szczeblach decyzyjnych poprzez uzupełnienie braków w wiedzy na temat adaptacji.

III.2. Dokumenty krajowe

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła Politykę Ekologiczną Państwa 2030, która jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce. W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Główny cel Polityki określono jako „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, a cele horyzontalne PEP2030 to:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe PEP2030 sformułowano następująco:

1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
3. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Cele szczegółowe będą realizowane poprzez kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Rada Ministrów przyjęła w dniu 29.10.2013 r. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA). Dokument ten wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020. Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Mają temu służyć następujące cele:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie, gdyż wyznacza cele strategiczne, cele operacyjne i kluczowe kierunki działań realizowane na terenie województwa. Dokument ten został przyjęty w dniu 28.09.2020 r. przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.

Strategia rozwoju województwa jest dokumentem własnym samorządu wojewódzkiego, dzięki czemu organizowanie zadań można uznać za racjonalne. Ważną cechą strategii rozwoju województwa jest jej walor informacyjny. Poprzez dokument strategiczny społeczeństwo, podmioty gospodarcze i instytucje są informowane o celach rozwojowych przyjętych przez samorządowe władze regionu. Podstawą strategii rozwoju województwa jest założenie maksymalnego wykorzystania rozeznaczonych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów oraz korzyści usytuowania geograficznego.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego zostały sformułowane obszary tematyczne: gospodarka, środowisko, demografia. Sformułowano 4 cele zasadnicze, a w ich obrębie określono cele operacyjne i kluczowe kierunki działań:

Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie

Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki

1.1.1. Budowa Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar i rozwój otoczenia naukowo-badawczego

- 1.1.2. Zapewnienie kapitału dla rozwoju przedsiębiorstw, w szczególności w oparciu o Świętokrzyski Fundusz Rozwoju
- 1.1.3. Poprawa warunków dla inwestowania
- 1.1.4. Rozwój sfery B+R oraz transfer wiedzy i technologii do gospodarki, szczególnie w obszarze regionalnych inteligentnych specjalizacji
- 1.1.5. Wzrost efektywności działania instytucji otoczenia biznesu

Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki region

- 1.2.1. Wsparcie studentów, absolwentów i młodych pracowników nauki oraz B+R+I
- 1.2.2. Rozwój i promocja szkolnictwa zawodowego
- 1.2.3. Budowa kompetencji kluczowych na każdym etapie kształcenia oraz we wszystkich grupach wiekowych
- 1.2.4. Promocja i wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym w celu zwiększania kompetencji cyfrowych
- 1.2.5. Profilaktyka zdrowotna służąca utrzymaniu aktywności zawodowej pracowników

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki region

- 1.3.1. Wspieranie kluczowych branż, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych inteligentnych specjalizacji, we wdrażaniu technik informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwiązań cyfrowych właściwych dla Przemysłu 4.0
- 1.3.2. Identyfikacja rozwojowych branż gospodarki regionalnej w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania
- 1.3.3. Wzrost potencjału turystycznego regionu w oparciu o walory uzdrowiskowe, dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki prozdrowotnej
- 1.3.4. Tworzenie warunków dla nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
- 1.3.5. Wzmocnienie funkcji Targów Kielce jako ośrodka o międzynarodowym znaczeniu
- 1.3.6. Dążenie do zrównoważonego rozwoju w oparciu o gospodarkę obiegu zamkniętego, w tym biogospodarki

Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego

- 2.1.1. Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej
- 2.1.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami

- 2.1.3. Ograniczenie niskiej emisji
- 2.1.4. Ekologiczna mobilność, w tym transport publiczny i infrastruktura rowerowa
- 2.1.5. Edukacja ekologiczna
- 2.1.6. Ochrona bioróżnorodności
- 2.1.7. Ochrona i kształtowanie krajobrazu
- 2.1.8. Ochrona gleb

Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych

- 2.2.1. Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wody
- 2.2.2. Przeciwdziałanie skutkom zagrożeń naturalnych
- 2.2.3. Ograniczenie wpływu i skutków oddziaływania człowieka na środowisko (ochrona środowiska przyrodniczego)
- 2.2.4. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach

Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna

- 2.3.1. Rozwój infrastruktury energetycznej, w tym usprawnienie systemów ciepłowniczych, gazowych i elektroenergetycznych
- 2.3.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarce, sferze publicznej i mieszkalnictwie
- 2.3.3. Zwiększenie efektywności energetycznej i zarządzania energią

Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi

Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie

- 3.1.1. Zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej mieszkańców
- 3.1.2. Upowszechnianie rozwiązań ograniczających migracje i wspieranie działań na rzecz osiedlania się nowych mieszkańców w regionie
- 3.1.3. Wspieranie działań mających na celu wysoką jakość edukacji
- 3.1.4. Rozwój instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego
- 3.1.5. Poprawa warunków dla zwiększania aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców

Cel operacyjny 3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym

- 3.2.1. Rozwój i upowszechnianie usług społecznych i zdrowotnych realizowanych w środowisku lokalnym (deinstytucjonalizacja usług) w szczególności usług adresowanych dla rodzin oraz osób: z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonej samodzielności, seniorów

- 3.2.2. Upowszechnianie stosowania instrumentów aktywnej integracji społecznej oraz rozwój podmiotów reintegracyjnych w celu ograniczenia skali ubóstwa i wykluczenia społecznego
- 3.2.3. Rozwój ośrodków wsparcia dziennego oraz mieszkalnictwa chronionego (treningowego i wspieranego)
- 3.2.4. Rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej
- 3.2.5. Poprawa jakości infrastruktury i usług ochrony zdrowia oraz pomocy i integracji społecznej, w tym zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnościami i starszych
- 3.2.6. Zapewnienie wysokiej jakości personelu medycznego
- 3.2.7. Kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych
- 3.2.8. Promowanie sportu, rekreacji i aktywnego trybu życia

Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej region

- 3.3.1. Rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej i transportu publicznego
- 3.3.2. Rozbudowa sieci teleinformatycznych i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych
- 3.3.3. Wzmocnienie potencjałów OSI w regionie
- 3.3.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- 3.3.5. Dążenie do poprawy standardów gospodarowania przestrzenią w województwie. Uzyskanie wysokiej jakości przestrzeni

Cel 4. Horyzontalny. Sprawne zarządzanie regionem

Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem

- 4.1.1. Poprawa standardów programowania, zarządzania i monitorowania polityki rozwoju
- 4.1.2. Wzrost kompetencji kadr administracji publicznej
- 4.1.3. Przygotowanie rozwiązań na rzecz zintegrowanego, strategicznego planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego

Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego

- 4.2.1. Promocja regionu jako miejsca atrakcyjnego do życia
- 4.2.2. Promocja gospodarcza i turystyczna regionu

Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa

4.3.1. Rozwój współpracy terytorialnej (wewnątrz regionu, międzyregionalnej i międzynarodowej)

4.3.2. Partnerstwo międzysektorowe

4.3.3. Upowszechnienie rozwiązań i procedur e-administracji na całym obszarze województwa, a szczególnie w terenach oddalonych od Kielc i miast powiatowych

Strategia została poddana strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i wyniki wskazują na zgodność z wymaganiami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego

Uchwałą nr XX/290/16 z dnia 5 lutego 2016 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego przyjął Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego.

Głównym celem opracowania Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie oraz ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczeń na środowisko, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Istotne jest także uwzględnienie w dążeniu do poprawy warunków środowiskowych zasady zrównoważonego rozwoju oraz działań adaptacyjnych do zmian klimatu. Jako cel nadrzędny Programu wskazano: zrównoważony rozwój regionu sprzyjający klimatowi z zachowaniem walorów przyrodniczych i racjonalnej gospodarki zasobami.

Opracowanie określa cele, kierunki działań i zadania w ramach prowadzenia polityki środowiskowej w województwie w zakresie: jakości powietrza, zasobów i jakości wód, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, klimatu akustycznego, pól elektromagnetycznych, zasobów przyrodniczych, zasobów surowców naturalnych, jakości gleb oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w odniesieniu do poważnych awarii przemysłowych oraz zjawisk naturalnych takich jak powódzie i podtopienia, susze, wiatry huraganowe, deszcze nawalne i grad oraz inne zagrożenia.

Cele Programu zostały podzielone ze względu na horyzont czasowy oraz ich charakter, na operacyjne (krótkoterminowe) oraz strategiczne (długoterminowe do roku 2025), które sformułowano następująco:

- Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej województwa
- Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania wodami umożliwiającego osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód
- Poprawa jakości powietrza w województwie świętokrzyskim
- Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii
- Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim
- Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa
- Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi
- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

III.4. Analiza zgodności projektu SRPK z polityką ochrony środowiska

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna m.in.

- 1) zawierać informacje o powiązaniach ocenianego dokumentu z innymi dokumentami,
- 2) określać ustanowione cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Ze względu na to, że wskazane w poprzednim rozdziale dokumenty określające politykę ekologiczną zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska, dla potrzeb niniejszej prognozy dokonano syntetycznej konsolidacji strategicznych celów w zakresie ochrony środowiska. W wyniku takiej analizy, sformułowano następujące zagregowane kluczowe cele środowiskowe:

- Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
- Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
- Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
- Przeciwdziałanie degradacji gleb.
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, niestanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
- Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
- Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym dywersyfikacja źródeł energii i stały dynamiczny rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
- Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
- Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analizowany projekt SRPK uwzględnia cele strategiczne dotyczących ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Dokument pozostaje zgodny z polityką

wpisaną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego oraz do innych strategii wojewódzkich. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią SRPK, ponieważ projekt ocenianego dokumentu:

- 1) uwzględnia istniejące uwarunkowania środowiskowe,
- 2) uwzględnia strategiczne cele w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu,
- 3) zawiera warunki sprzyjające należytemu utrzymaniu i kształtowaniu zieleni (poprzez zapisy dotyczące powierzchni biologicznie czynnych),
- 4) zawiera ustalenia dotyczące infrastrukturalnego i przestrzennego zabezpieczenia newralgicznych aspektów ochrony środowiska.

Przy ocenie SRPK pod kątem zgodności z polityką ochrony środowiska należy pamiętać, że jego ustalenia będą wdrażane równolegle ze stosowaniem innych przepisów oraz ustaleń dokumentów strategicznych.

Aby pozytywna ocena pozostała aktualna na etapie praktycznego wdrażania SRPK, niezbędne jest zadbanie o wysoki poziom dbałości o ochronę środowiska na etapie prowadzonych postępowań administracyjnych.

W ramach prac nad niniejszą prognozą uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem OOŚ. Dokonano analizy prognoz dla innych programów i strategii powiązanych z ocenianym dokumentem, m.in.:

- 1) prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
- 2) prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji planu gospodarowania wodami oraz dla projektu planu zarządzania ryzykiem powodziowym.
- 3) prognozy oddziaływania na środowisko projektu wojewódzkiego programu ochrony środowiska, wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego oraz Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

Ww. prognozy nie określają wytycznych dla innych dokumentów strategicznych (w tym - SRPK) oraz konkretnych wskazówek co do monitorowania oddziaływania wpływu strategicznych ustaleń SRPK na środowisko. Natomiast wnioski wyrażone w powyższych dokumentach wskazały, że oceniane dokumenty odzwierciedlają zapisy krajowych i unijnych aktów prawnych, umów międzynarodowych oraz dokumentów strategicznych odnoszących się do ochrony środowiska. Wykazano w nich także, że cele przyjęte w programach i strategiach w większości pozytywnie lub obojętnie oddziałują na poszczególne komponenty środowiska. Analizowany projekt SRPK pozostaje zgodny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, zatem można postawić wniosek, że również ustalenia prognoz oddziaływania na środowisko będą do siebie zbliżone.

IV. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

W niniejszym rozdziale wykorzystano w szczególności treść wielu prac przekrojowych (wskazanych w rozdziale XII oraz w przypisach), ze szczególnym uwzględnieniem następujących dokumentów:

- Diagnoza strategiczna uwarunkowań rozwojowych powiatu kieleckiego (Instytut Badawczy IPC, 2021),
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2021 – 2025 z perspektywą do roku 2029 (EKO – TEAM, 2020).

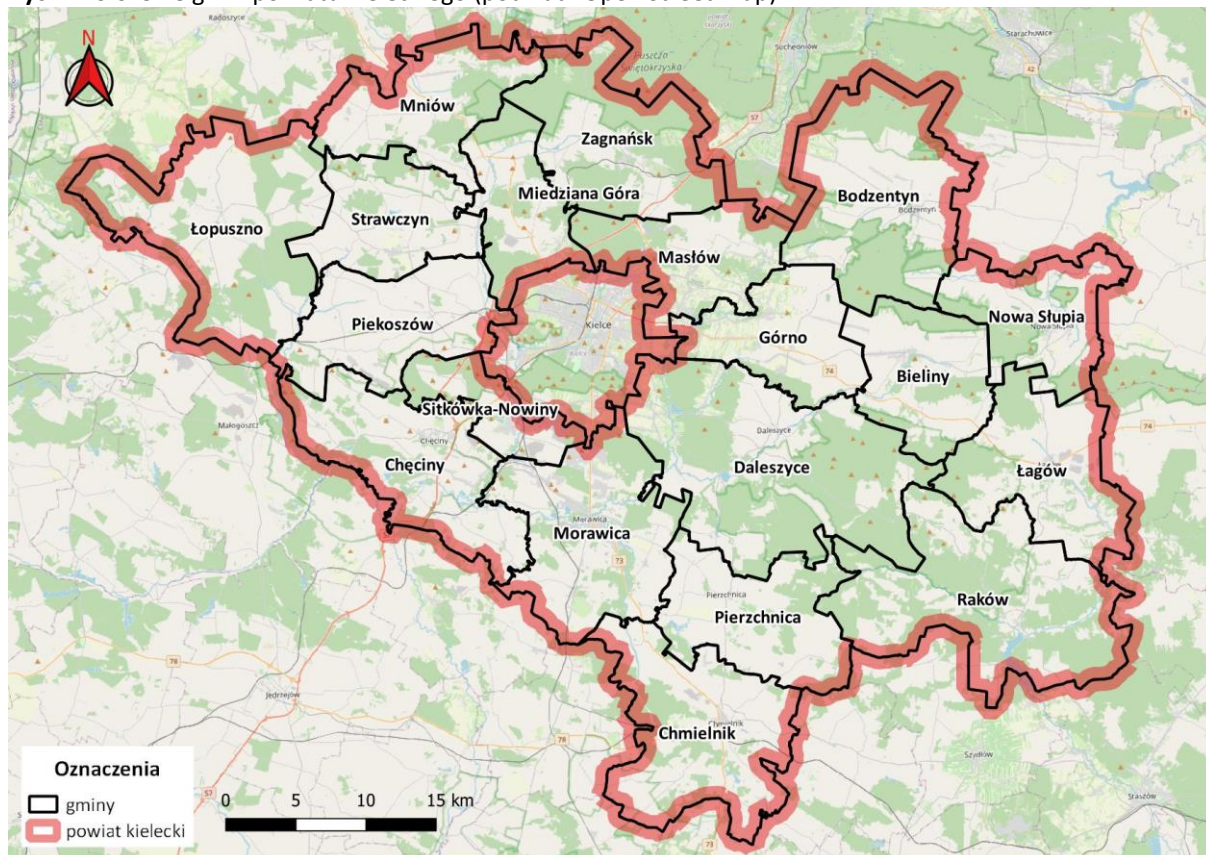
IV.1. Położenie

Powiat kielecki leży w centralnej części województwa świętokrzyskiego i zajmuje powierzchnię 2 246 km². Graniczy z powiatami: koneckim, skarżyskim, starachowickim, ostrowieckim, opatowskim, staszowskim, buskim, pińczowskim, jędrzejowskim i włoszczowskim. W skład powiatu kieleckiego wchodzi 19 gmin, w tym:

- osiem gmin miejsko - wiejskich: Bodzentyn, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Łągów, Morawica, Nowa Słupia, Pierzchnica;
- jednaście gmin wiejskich: Bieliny, Górnio, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Piekoszów, Raków, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk.

Lokalizacja gmin powiatu kieleckiego jest przedstawiona na rycinie nr 1.

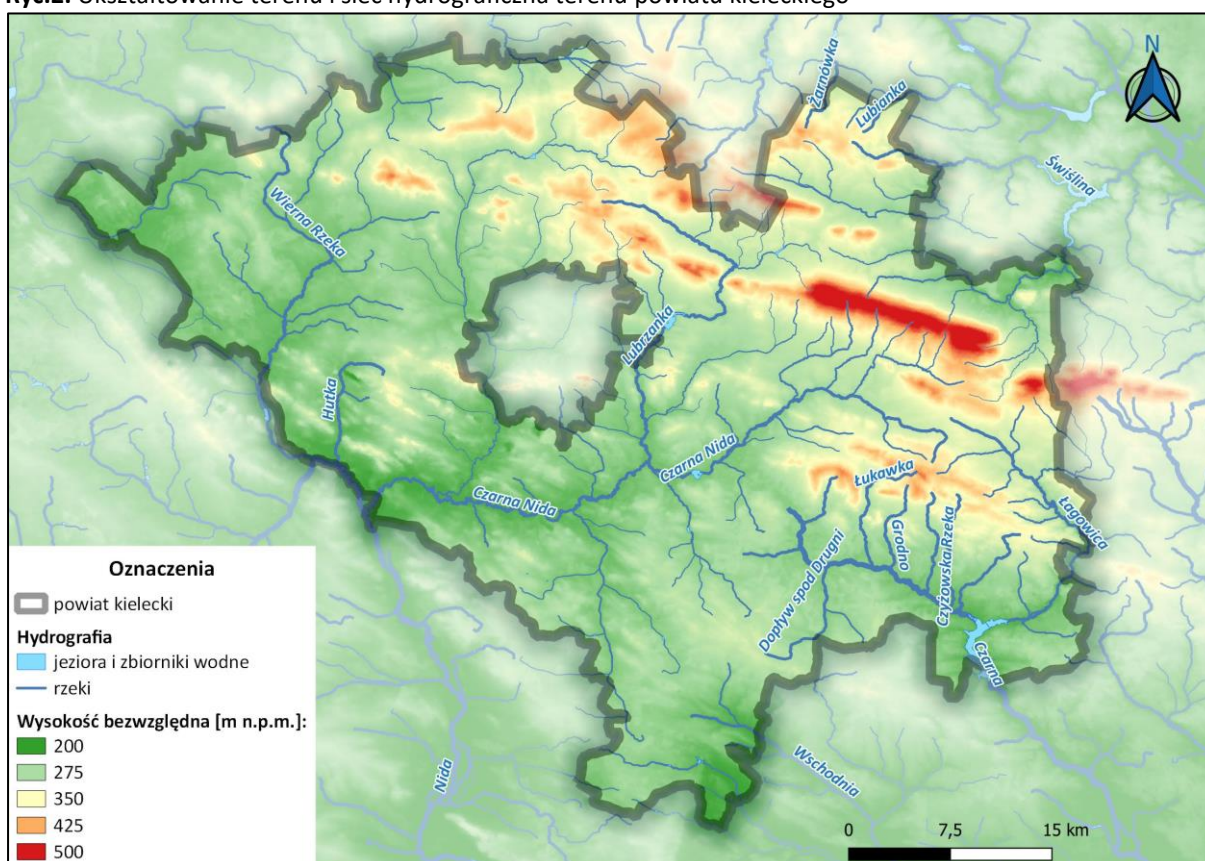
Ryc.1. Położenie gmin powiatu kieleckiego (podkład: Open Street Map)

IV.2. Ogólna charakterystyka geograficzna i krajobrazowa

Powiat położony jest na Wyżynie Małopolskiej w granicach podregionu Wyżyny Kieleckiej i mezoregionu Gór Świętokrzyskich. Pod względem geologicznym powiat kielecki leży w antyklinorium świętokrzyskim z masywem świętokrzyskim (trzon paleozoiczny) zaznaczającym się w morfologii terenu w postaci pasm górskich. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni, budowy geologicznej, szaty roślinnej i zwierzęcej, a także dużą zasobnością licznych kopalin i surowców mineralnych. Zróznicowanie geomorfologiczne wraz z siecią hydrograficzną przedstawiono na ryc. nr 2.

Ryc.2. Ukształtowanie terenu i sieć hydrograficzna terenu powiatu kieleckiego

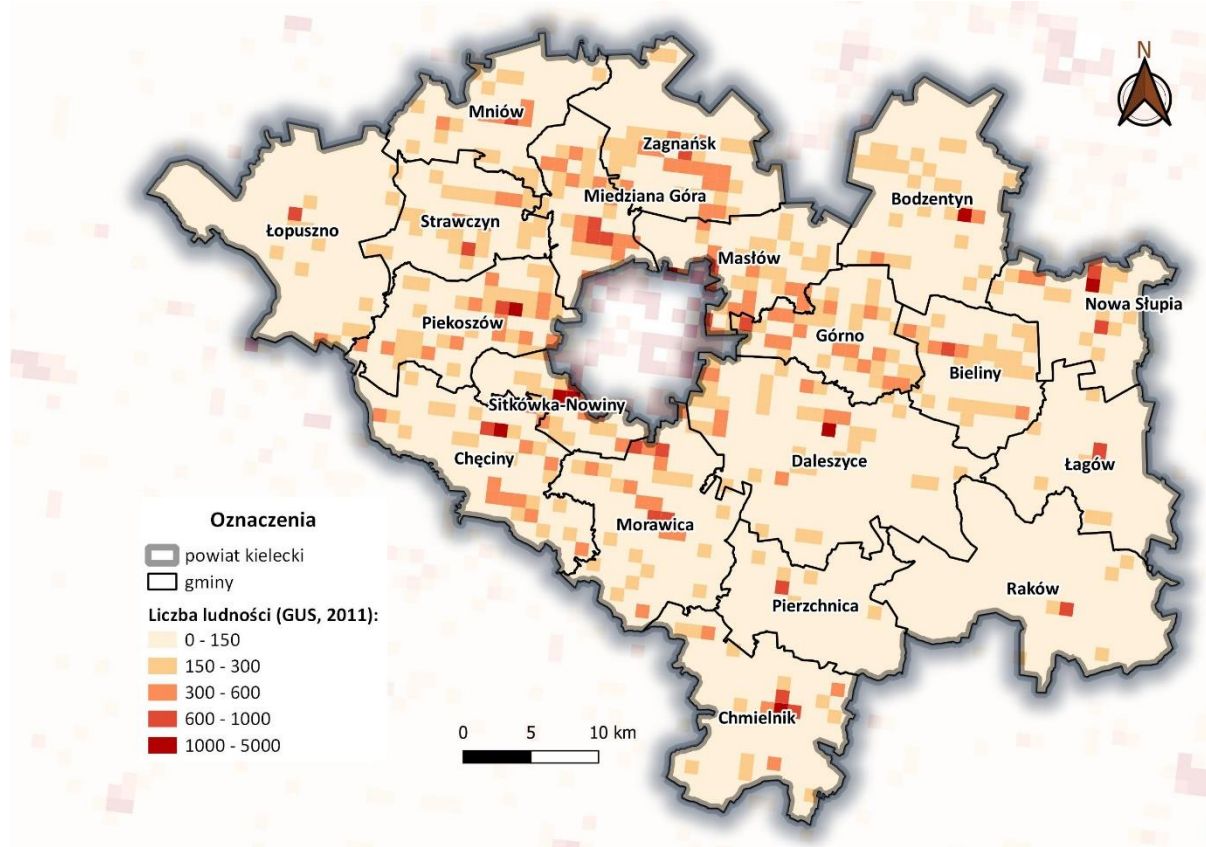

IV.3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza

Dane Głównego Urzędu Statystycznego (aktualne na dzień 31.12.2020 r.) wskazują, że teren powiatu zamieszkuje 210 992 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 94 osób/km². Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19% ogółu ludności, w wieku produkcyjnym: 62,4%, w wieku poprodukcyjnym: 18,6%.

Na rycinie nr 3 przedstawiono rozmieszczenie gęstości zaludnienia w podziale na siatkę kwadratów o boku 1 km, w których zawarto informację o liczbie ludności według spisu powszechnego wykonanego w 2011 r. (bardziej aktualne dane o podobnym poziomie szczegółowości jeszcze nie są dostępne).

Ryc. 3. Gęstość zaludnienia w rejonie opracowania na tle obrębów ewidencyjnych. Dane przedstawiono w siatce kilometrowej. Liczba w każdym kwadracie oznacza liczbę ludności wg spisu GUS z 2011 r.

Dane średnioroczne salda migracji ogółem za okres od 2012 do 2020 roku wskazują na dopływ mieszkańców do powiatu kieleckiego. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie kieleckim notowano średnioroczne dodatnie saldo migracji.

GUS podaje również dane dla powiatu kieleckiego mówiące o tym, że w rejestrze REGON figuruje 911 podmiotów gospodarki narodowej. W okresie od 2012 do 2020 roku w powiecie kieleckim odnotowano wzrost wskaźnika pomiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców o 29%. Była to dynamika wyższa od notowanej w skali kraju (18%) oraz województwa świętokrzyskiego (16%).

Przeważająca część terenu powiatu kieleckiego znajduje się w obszarze Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, który obejmuje Miasto Kielce i 11 gmin z terenu Powiatu Kieleckiego: Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn i Zagnańsk.

IV.4. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu

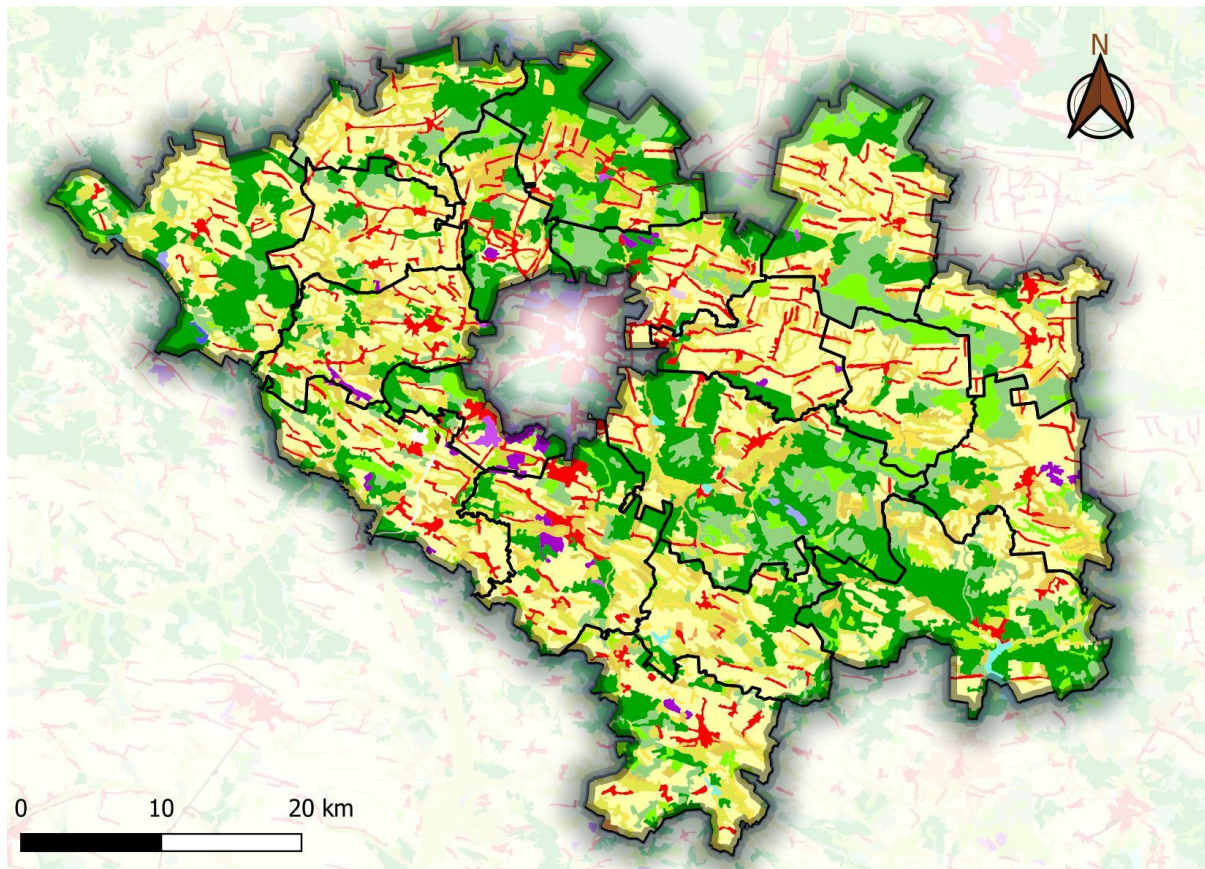
Dane GUS na temat zagospodarowania terenu w powiecie kieleckim (tab. 1) pokazują, że dominującym rodzajem zagospodarowania terenu w mieście są użytki rolne, grunty zabudowane i zurbanizowane oraz lasy.

Tab. 1. Dane GUS o wybranych formach zagospodarowaniu terenu w powiecie kieleckim (podano najbardziej aktualne dane podawane przez GUS – tj. za 2014 r.)

Lp.	Parametr	Jednostka	Wielkość
1.	powierzchnia ogółem	ha	244 607
2.	powierzchnia lądowa	ha	223 319
3.	użytki rolne - grunty orne	ha	89 701
4.	użytki rolne - sady	ha	2 331
5.	użytki rolne - łąki trwałe	ha	20 256
6.	użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	10 205
7.	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	5 742
8.	użytki rolne - grunty pod rowami i stawami	ha	516
9.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	79 089
10.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	3 908
11.	grunty pod wodami razem	ha	1 288
12.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	9 756
13.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	1 243
14.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	524
15.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	385
16.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	239
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	368
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	5 028
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne – kolejowe	ha	743
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane – użytki kopalne	ha	1 149
21.	nieużytki	ha	1 711

Graficzne zobrazowanie zagospodarowania terenu w oparciu o dane Europejskiej Agencji Środowiska za 2018 r. przedstawiono poniżej na rycinie nr 4.

Ryc. 4. Formy zagospodarowania terenu w powiecie kieleckim [Corine Land Cover, 2018]

OZNACZENIA

	powiat kielecki		Uprawy jednoroczne występujące wraz z uprawami
	gminy		Złożone systemy upraw i działek
formy zagospodarowania terenu:			Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej
	Zabudowa luźna		Lasy liściaste
	Tereny przemysłowe lub handlowe		Lasy iglaste
	Tereny komunikacyjne i związane z komunikacją drogową i kolejową		Lasy mieszane
	Lotniska		Murawy i pastwiska naturalne
	Miejsca eksploatacji odkrywkowej		Wrzosowiska i zakrzaczenia
	Zwałowiska i hałdy		Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian
	Tereny zielone		Odsłonięte skały
	Tereny sportowe i wypoczynkowe		Roślinność rozproszona
	Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających		Bagna śródlądowe
	Grunty orne stale nawadniane		Torfowiska
	Sady i plantacje		Cieki
	Łąki, pastwiska		Zbiorniki wodne

IV.5. Główne źródła antropopresji

Wśród głównych źródeł antropopresji na środowisko w rejonie objętym analizą należy wymienić przede wszystkim:

- 1) zabudowę komunikacyjną (drogi publiczne) i przemysłową (w znacznie mniejszym stopniu), która stanowi źródło emisji hałasu, zanieczyszczeń i energii do środowiska, a także wpływa na zmianę krajobrazu i reżim hydrologiczny (wskutek nienaturalnego sposobu postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi), a także z uwagi na ryzyko zanieczyszczenia Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych i Głównego Zbiornika Wód Podziemnych;
- 2) postępujący wzrost zabudowy – co powoduje zwiększenie stopnia zasklepienia terenu i związane z tym pogorszenie warunków retencyjnych oraz mikroklimatycznych, a także większą ilość powstających ścieków oraz większą emisję zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem i ruchem pojazdów mechanicznych;
- 3) punktowe zaburzenia krajobrazu wskutek nieodpowiedniego stanu estetyki niektórych obiektów zabudowy i jej najbliższego otoczenia;
- 4) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej,

Niezależnie od powyższego, na stan środowiska w powiecie wpływ mają także zmiany i presje o charakterze regionalnym i globalnym, takie jak np. zmiany klimatu, transgraniczny transport zanieczyszczeń powietrza, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, pojawianie się gatunków inwazyjnych oraz gatunków obcych rodzimej florze i faunie.

IV.6. Wody powierzchniowe

Analizowany obszar położony jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły. Sieć hydrograficzną analizowanego obszaru, wraz ze wskazaniem granic zlewni cząstkowych, przedstawiono na rycinie nr 2.

Zdecydowaną większość powiatu kieleckiego stanowi zlewnia rzeki Nidy, a także zlewnie rzek: Czarna Staszowska, Kamienna i Pilica. Wody powierzchniowe na terenie powiatu kieleckiego reprezentowane są głównie przez rzeki: Bobrza, Czarna Nida, Czarna Staszowska, Lubrzanka, Łagowica, Łososina, Pokrzywianka, Psarka, Wschodnia i Świślina. System rzeczny uzupełniają zbiorniki wodne, stawy rybne i rowy melioracyjne. W ciekach dominuje reżim hydrologiczny śnieżno – deszczowy (niwalno – pluwialny), który odznacza się wiosennym wezbraniem roztopowym oraz letnio-jesiennymi wezbraniem wywołanymi opadami atmosferycznymi. Odnotować należy, że Mapa Podziału Hydrograficznego Polski wskazuje istnienie przepływających przez gminę wielu podrzędnych cieków (najczęściej bezimiennych) oraz rowów, które są dopływami większych rzek.

Dane Państwowego Monitoringu Środowiska wskazują, że większość rzek przepływających przez teren powiatu jest w złym stanie. Główną przyczyną złego stanu wód jest

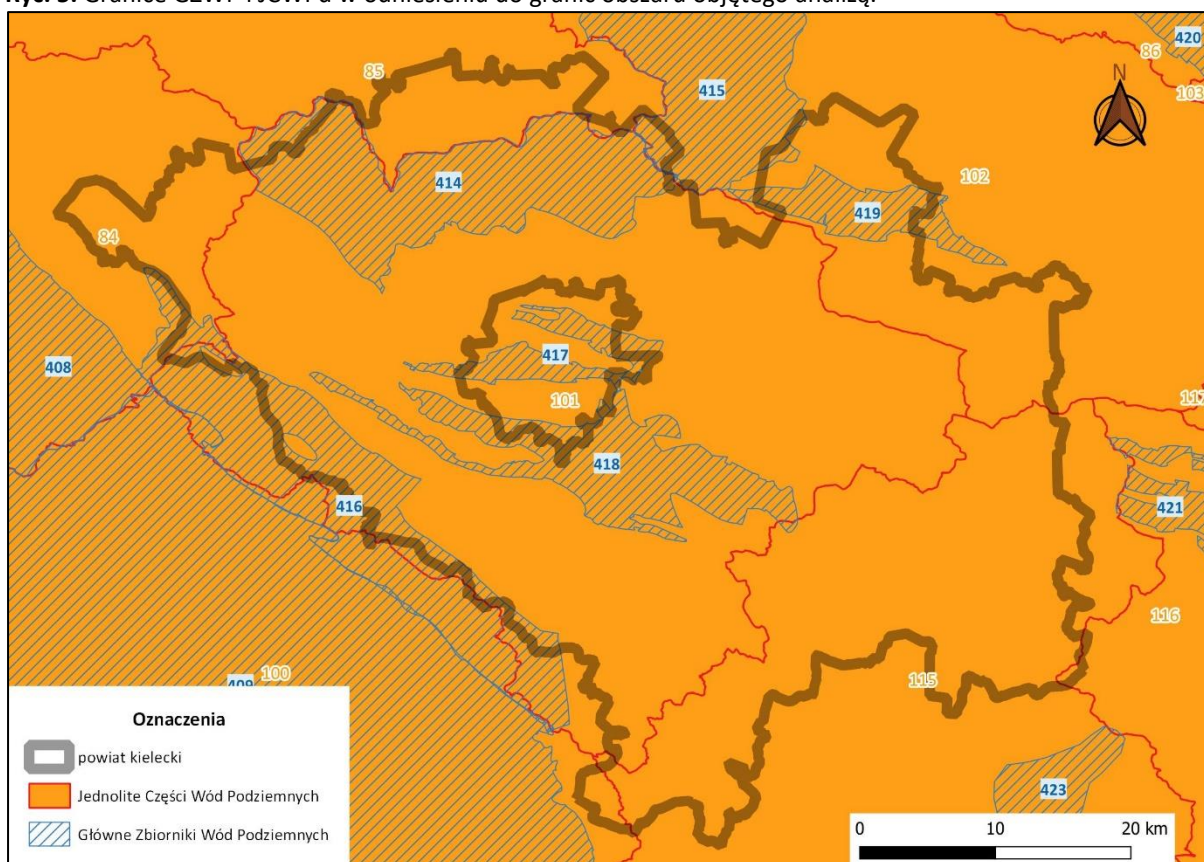
zanieczyszczenie rzek ściekami komunalnymi, spływy powierzchniowe z terenów wykorzystywanych rolniczo i z terenów zurbanizowanych, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, przekształcenia hydromorfologiczne oraz zaburzenia reżimu hydrologicznego.

IV.7. Wody podziemne

Na terenie powiatu kieleckiego, w obrębie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich utworami wodonośnymi są wapień środkowego i górnego dewonu. Ujęcia wód z tego poziomu osiągają znaczne wydajności rzędu 100-200 m³/h. Utwory starszego paleozoiku, w obrębie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich, wykształcone w postaci osadów piaszczysto – ilasto - mułowcowych są praktycznie bezwodne. W rejonie południowym powiatu, utworami wodonośnymi są trzeciorzędowe wapień litotamniowe brzeżnej (północnej) części Zapadliska Przedkarpackiego. Wody podziemne zasilane są bezpośrednio przez infiltrację opadów atmosferycznych na licznych wychodniach utworów wodonośnych lub pośrednio poprzez warstwy przepuszczalne lub półprzepuszczalne.

Powiat kielecki położony jest w obrębie 5 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) oraz 7 Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) znajdujących się w dobrym stanie ilościowym i jakościowym. Na ryc. nr 5 przedstawiono granice GZWP i JCWPd w odniesieniu do granic obszaru objętego niniejszą analizą.

Ryc. 5. Granice GZWP i JCWPd w odniesieniu do granic obszaru objętego analizą.

IV.8. Uwarunkowania geologiczne

Obszar powiatu kieleckiego jest bardzo zróżnicowany pod kątem geologicznym i geomorfologicznym, co znajduje odzwierciedlenie w różnorodnej rzeźbie terenu i w różnorodności walorów przyrodniczych. Zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na koniec 31.12.2019 r.” (PIG PIB, Warszawa 2020 r.), w powiecie kieleckim zostało łącznie udokumentowanych 158 złóż kopalni, w tym udzielonych było 53 koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż. Złóża eksploatowane były z przeznaczeniem kopalni na kamienie drogowe i budowlane (27 koncesji), kruszywo naturalne (16 koncesji), dla przemysłu wapienniczego (6 koncesji), dla przemysłu ceramiki budowlanej (3 koncesje) i dla przemysłu cementowego (1 koncesja) oraz złoża gipsów i anhydrytów częściowo zlokalizowane na terenie powiatu (1 koncesja). Dominujące znaczenie w przemyśle wydobywczym mają wapień, dolomity, margle, piaskowce, których udokumentowane zasoby wynoszą 3 298 531 Mg, co stanowi prawie 87,5% wszystkich zasobów udokumentowanych w powiecie kieleckim.

IV.9. Gleby i powierzchnia ziemi

Na obszarze Powiatu Kieleckiego dominują gleby piaszczyste, będące w średniej i słabej kulturze rolnej. W obrębie Gór Świętokrzyskich, po stronie północno-wschodniej, występują gleby powstałe z lessów (gminy: Bodzentyn, Nowa Słupia, Bieliny i Łągów). W części południowo-zachodniej, a szczególnie w okolicach Chęciny, z wapieni jurajskich wykształciły się płytkie, silnie szkieletowe rędziny, które z uwagi na fakt położenia ich na znacznych spadkach podlegają procesom erozyjnym.

Na terenie powiatu występuje duże zróżnicowanie kompleksów rolniczej przydatności gleb, od pszennych w gminach Bodzentyn i Nowa Słupia, gdzie około 40% gleb zaliczonych jest do dobrych i bardzo dobrych, do żytnych słabych i bardzo słabych w gminach Sitkówka-Nowiny, Chęciny i Łopuszno.

Na terenach zajętych przez zabudowę grunty zostały zdegradowane. Sytuacja ta występuje na znacznej powierzchni powiatu i można się spodziewać, że w związku ze stopniowym zwiększaniem obszaru zabudowanego gleb zdegradowanych będzie przybywać. Tereny miast i wsi od wielu lat znajdują się pod wpływem antropopresji związanej głównie z wprowadzeniem zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i komunikacyjnej. W zurbanizowanej części analizowanego obszaru gleby podlegają przekształceniom mechanicznym, hydrologicznym, geochemicznym i fizyko-chemicznym. Gleby terenów miejskich cechuje niska wilgotność, wyższe stężenie zanieczyszczeń, mniej korzystna struktura i własności fizyczne.

IV.10. Uwarunkowania przyrodnicze

Środowisko przyrodnicze regionu świętokrzyskiego jest silnie zróżnicowane przestrzennie. Spowodowały to różnorodne procesy geologiczne, w wyniku których ukształtowała się urozmaicona rzeźba terenu oraz zasoby naturalne, zwłaszcza dobrych gleb

i surowców mineralnych. Duże zróżnicowanie środowiskowe województwa stwarza dogodne warunki bytowania dla wielu gatunków roślin i zwierząt o różnorodnych wymaganiach siedliskowych i decyduje o bogactwie gatunkowym flory i fauny. Zmienność budowy geologicznej oraz warunków topoklimatycznych znajduje odbicie w różnorodności siedlisk leśnych i ekosystemów glebowych.

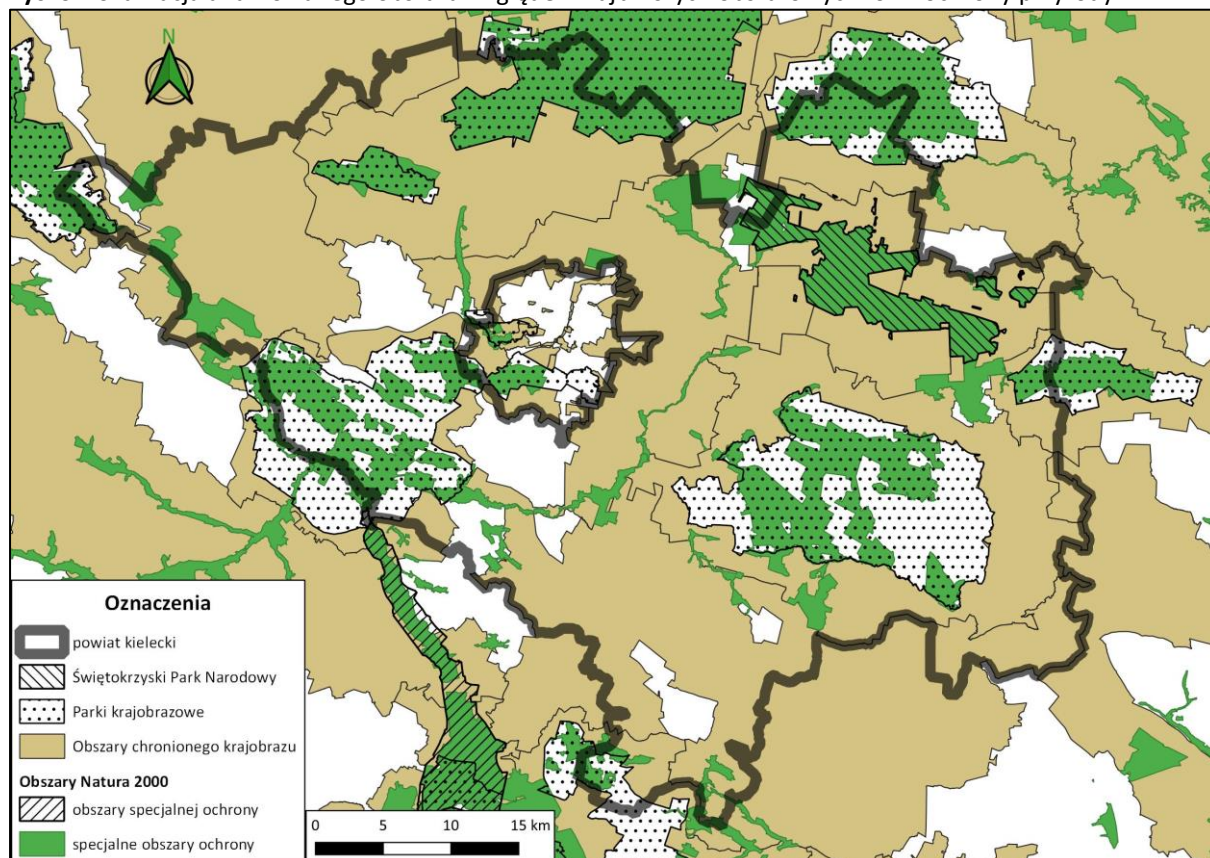
Powiat kielecki charakteryzuje się bardzo wysokim na tle kraju udziałem powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem. Aż 92,6% powierzchni powiatu stanowią obszary chronione.

Formami ochronnymi przyrody na terenie Powiatu Kieleckiego są:

- 1) Świętokrzyski Park Narodowy;
- 2) parki krajobrazowe:
 - Szaniecki Park Krajobrazowy.
 - Nadnidziański Park Krajobrazowy.
 - Jeleniowski Park Krajobrazowy.
 - Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy.
 - Sieradowicki Park Krajobrazowy
 - Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy.
 - Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy
 - Przedborski Park Krajobrazowy;
- 3) obszary chronionego krajobrazu:
 - Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu (SOChK),
 - Cisowsko-Orłowski Obszar Chronionego Krajobrazu (C-OOChK),
 - Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu (SOChK),
 - Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu (JOChK),
 - Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu (ChKOChK),
 - Nadnidziański Obszar Chronionego Krajobrazu (NOChK),
 - Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu (SzOChK),
 - Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK),
 - Konecko - Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu (K-ŁOChK),
 - Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK),
 - Chmielnicko - Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu (Ch-SzOChK),
 - Świętokrzyski Obszar Chronionego Krajobrazu (ŚOChK);
- 4) obszary Natura 2000: 1 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków oraz 19 Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk;
- 5) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (5);
- 6) użytki ekologiczne (16);
- 7) stanowiska dokumentacyjne (3);
- 8) ponad 100 pomników przyrody.

Na ryc. 6 przedstawiono lokalizację najważniejszych form ochrony przyrody w odniesieniu do granic powiatu kieleckiego.

Ryc. 6. Lokalizacja analizowanego obszaru względem najbliższych obszarowych form ochrony przyrody

Osiągnięcie celów, dla których powołuje się obszarowe i indywidualne formy ochrony przyrody, często wymaga dbałości o funkcjonalność korytarzy ekologicznych (tu rozumianych jako obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów). Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Artykuł 10 Dyrektywy Siedliskowej dodaje, że państwa członkowskie UE, planując zagospodarowanie terenów i formułując politykę rozwoju, w szczególności mając na względzie poprawę ekologicznej spójności sieci Natura 2000, dążą tam gdzie uznają to za konieczne, do pobudzania zagospodarowywania elementów krajobrazu, które mają duże znaczenie dla dzikiej fauny i flory. Są to elementy, które ze względu na swą liniową lub ciągłą strukturę (takie jak rzeki i ich brzegi albo tradycyjne systemy oznaczania granic terenu) bądź pełnią funkcję ostoi (takie jak stawy lub niewielkie lasy) są istotne dla migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej dzikich gatunków. Głównym celem ochrony korytarzy ekologicznych jest zmniejszanie stopnia izolacji obszarów cennych przyrodniczo, umożliwienie migracji zwierząt oraz ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej.

Dla sieci Natura 2000 nie zostały formalnie wyznaczone (poza ustanowionymi obszarami ochrony przyrody) najistotniejsze tereny służące do swobodnej migracji gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 w skali całego kraju. Jedyną ogólnokrajową inicjatywą jest sieć korytarzy migracyjnych dużych ssaków (gatunków „parasolowych”: wilk, ryś, niedźwiedź), która opracowana została w 2005 r. (i zaktualizowana w 2011 r.) przez Zakład Badania Ssaków (Polska Akademia Nauk - Instytut Ochrony Przyrody).

Jest to opracowanie przyjmujące specyficzne kryteria wyznaczania korytarzy ekologicznych, których podstawą były między innymi migracje dużych ssaków. Jednak znacznym walorem tego opracowania jest uwzględnienie w systemie korytarzy ekologicznych również sieci Natura 2000 i jej spójności.

Uzupełnieniem wyżej wymienionej sieci są:

- rzeki (i ich odcinki) przedstawione w pracy „Ocena potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek na obszarach dorzeczy w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału ekologicznego” (Błachuta i in., 2010); ustalenia tej pracy znalazły przełożenie na katalog celów środowiskowych przedstawiony w projekcie IIaPGW;
- rzeki (i ich odcinki) wskazane w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie określenia gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym oraz obszarów przeznaczonych do ochrony tych gatunków.

Na obszarze powiatu rozwinęły się struktury siedlisk umożliwiające migracje zwierzętom tj. lasy łęgowe, grądy położone w dolinach rzecznych, podmokłe łąki i tereny bagienne ze starorzeczami, lasy występujące na krawędziach dolin (bory mieszane i iglaste, suche lasy grądowe). Wyjątkowymi strukturami pełniącymi funkcje korytarzy ekologicznych są niezabudowane doliny rzeczne oraz rzeki.

IV.11. Ryzyko wystąpienia suszy i powodzi

W ramach prac⁴ towarzyszących przygotowaniu projektu Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy przeprowadzono diagnozę występowania suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej oraz sporządzono analizę zagrożenia wszystkimi typami suszy, której wyniki ujęto w heksagonalną siatkę pól podstawowych. Wynik informuje o skali zagrożenia suszą w obrębie każdego oczka siatki. Wyniki ustaleń dot. suszy rolniczej⁵ wskazują, że w rejonie opracowania występuje silne zagrożenie suszą rolniczą, co zobrazowano na ryc. nr 7.

Według aktualnych (2021 r.) map zagrożenia powodziowego, które opracowano dla potrzeb aktualizacji Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, na terenie powiatu kieleckiego występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat), średnie oraz niskie (raz na 500 lat).

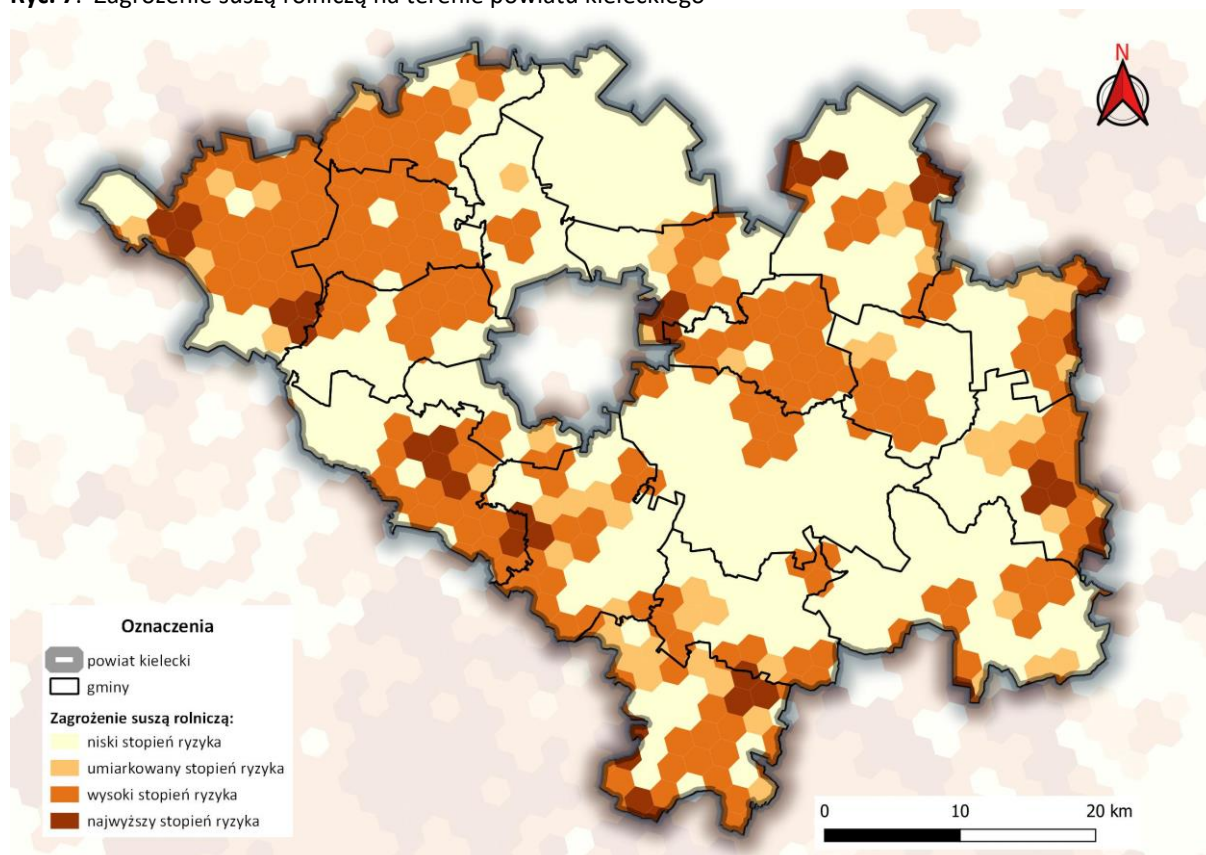
⁴ Stolarska M., Łukasiewicz G. Opracowanie projektu planu przeciwdziałania skutkom suszy uwzględniając podział kraju na obszary dorzeczy. Podzadanie 1.4: Identyfikacja obszarów zagrożonych suszą, z uwzględnieniem potrzeb wodnych użytkowników i środowiska naturalnego, wraz z analizą rozkładu przestrzennego występowania zjawiska suszy oraz ich hierarchizacja pod kątem wdrożenia działań łagodzących skutki suszy. WIND-HYDRO, Warszawa, 2020.

⁵ susza rolnicza – to wypadkowa wskaźników roślinnych charakteryzujących ich fenologię oraz niezrealizowanego (przez deficyt opadów) zapotrzebowania na wodę w fazach okresu wegetacyjnego. Warunkiem zaistnienia suszy rolniczej jest wystąpienie zmian w stanie roślinności, tj. wystąpienia objawów stresu wodnego, spadku w biomacie i ograniczeń plonowania. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.

Ponadto, możliwe jest występowanie podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych, które mogą nastąpić na skutek podniesienia się zwierciadła wód podziemnych. Zasięg ten nie zawsze pokrywa się ze strefą zalewów wód powierzchniowych (powodzi).

Należy dodać, że zasięgi obszarów zagrożonych powodzią i podtopieniami wyznaczono na podstawie badań modelowych wykonanych dla głównych cieków – a zatem wskazane zasięgi nie wykluczają możliwości wystąpienia podobnych zjawisk w obrębie mniej istotnych rzek i potoków (choć ich zasięg jest z pewnością mniej istotny). Trzeba też mieć na uwadze ryzyko wystąpienia podtopień ze spływu powierzchniowego, które mogą wystąpić przy intensywnych lub długotrwałych opadach deszczu, zwłaszcza w rejonach o dużym stopniu zasklepienia powierzchni terenu i bez dostatecznie rozbudowanej kanalizacji deszczowej i rozwiązań z zakresu retencji wód. Są to kolejne argumenty przemawiające za zasadnością retencjonowania wód opadowych i roztopowych oraz wskazujące na konieczność podejmowania działań adaptacyjnych stanowiących adekwatną odpowiedź na ryzyko występowania suszy atmosferycznej.

Ryc. 7. Zagrożenie suszą rolniczą na terenie powiatu kieleckiego

IV.12. Uwarunkowania akustyczne

Głównym źródłem hałasu w analizowanym rejonie jest ruch pojazdów na drogach. Rozwój infrastruktury przemysłowej, a także ciągły wzrost ilości zarejestrowanych pojazdów powodują, że hałas drogowy jest istotną uciążliwością dla mieszkańców. Analizowany teren jest objęty ustaleniami programów ochrony środowiska przed hałasem.

Warto zaznaczyć, że nie tylko mierzony, ale i subiektywnie odczuwalny przez mieszkańców poziom hałasu związany z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, transportem samochodowym lub urządzeniami wentylacyjnymi i klimatyzacyjnymi może być uznany za niekorzystny i uciążliwy, nawet jeśli dane monitoringowe nie wskazują na przekraczanie dopuszczalnych standardów jakości środowiska (m.in. z tego powodu, że przy sprawdzaniu, czy te standardy są zachowane, muszą być zachowane ściśle określone warunki środowiska dot. m.in. wilgotności lub prędkości wiatru).

IV.13. Klimat i jakość powietrza

Warunki klimatyczne powiatu kieleckiego nie odbiegają od ogólnych warunków panujących w regionie. Klimat ten jest charakterystyczny dla terenów wyżynnych i wykazuje cechy klimatu umiarkowanego. W części górzystej regionu klimat jest chłodny, ze średnimi temperaturami rocznymi poniżej 7°C, na południu jest cieplejszy, ze średnimi rocznymi temperaturami około 8°C. Opady wynoszą do 850 mm w Górach Świętokrzyskich, a na południu są znacznie mniejsze, w Niece Nidziańskiej do 550 mm. W 2018 roku średnia roczna temperatura powietrza w rejonie Kielc wynosiła około 9°C, a roczna suma opadów atmosferycznych wynosiła około 500 mm.

Obserwowane jest występowanie fal upałów - okresów z temperaturą wynoszącą powyżej 30°C i utrzymującą się co najmniej 3 dni oraz wzrost wszystkich wskaźników z nimi związanych. Tendencję wzrostową wykazywały także: liczba dni gorących (z temperaturą maksymalną >25°C), liczba okresów równych lub dłuższych niż 5 dni z temperaturą maksymalną powietrza >25°C. Analiza danych historycznych wskazuje na wzrost temperatur również w okresach zimowych.

Opady w skali roku są zróżnicowane i wynoszą przeciętnie 560 mm. Wskaźniki hydrologiczne wskazują na zwiększające się ryzyko nasilonego spływu powierzchniowego i wystąpienia powodzi oraz podtopień o charakterze miejskim. Zaobserwowano nieznaczny wzrost liczby okresów bezopadowych (o czasie trwania ponad 5 dni) oraz skrócenie się ich czasu trwania.

Zabudowa miejska modyfikuje czynniki meteorologiczne w stosunku do obszarów położonych na otwartych przestrzeniach. Zarówno podwyższenie temperatury jak i obniżenie bezpośredniego promieniowania słonecznego z uwagi na zanieczyszczenie powietrza a także modyfikacja kierunków i siły wiatru poprzez zabudowę wielkogabarytową to czynniki, które należy uwzględnić w planowaniu zabudowy. Lokalizacja zabudowy modyfikująca przepływ powietrza winna uwzględniać zarówno jego możliwy wzrost i tym

samym dyskomfort użytkowników przestrzeni jak i zbyt duże zahamowanie przepływu powietrza i pogorszenie warunków przewietrzania terenu.

Spośród wielu zagrożeń wynikających z postępujących zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie i podtopienia, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawalne opady deszczu i związane z tym skutki). Prognozy zmian klimatu przedstawione na stronach internetowych Europejskiej Agencji Środowiska wskazują, że w latach 2021-2050 nastąpi:

- 1) wzrost średniej letniej temperatury o 1,5-2,0 °C,
- 2) wzrost średniej zimowej temperatury o 2,0-2,5 °C,
- 3) wzrost średniej rocznej temperatury o 1,5-2,0 °C (w dalszej perspektywie nawet 3,5 °C).

W 2018 r. Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy opracował „Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Kielce do roku 2030”, którego ustalenia dają pogląd na przewidywane zmiany klimatu w regionie – także w powiecie kieleckim. Przeprowadzona analiza jest oparta na danych naukowych nadających się do wykorzystania w innych opracowaniach). Wskazano tu, że na podstawie modeli klimatycznych można prognozować następujące tendencje:

- wzrost temperatury średniorocznej i temperatur średniomiesięcznych przede wszystkim w chłodnej porze roku oraz w czerwcu i lipcu,
- wzrost liczby dni z opadem jak i wysokości sumy rocznej opadu, zwłaszcza w chłodnej porze roku,
- nasilenie niekorzystnych zjawisk związanych z występowaniem wysokich temperatur w okresie letnim, w tym wzrost wartości temperatur maksymalnych >25°C, zwiększenie się liczby fal upałów i dość znaczący wzrost liczby nocy tropikalnych (dni z temperaturą minimalną >20°C),
- osłabienie niekorzystnych zjawisk związanych z występowaniem niskich temperatur w okresie zimowym, w tym spadek liczby dni z temperaturą minimalną poniżej -10°C i zmniejszenie liczby dni mroźnych z temperaturą maksymalną poniżej 0°C; prognozowane jest niższe narażenie na występowanie przymrozków,
- znaczące zmniejszenie się wartości indeksu stopniodni dla temperatury średniodobowej <17°C oraz nieznaczne zwiększenie się wartości indeksu stopniodni dla temperatury średniodobowej >27°C,
- zagrożenie suszą nie wskazuje na istotne zmiany: prognozowana długość najdłuższego okresu bezopadowego i liczba okresów bez opadu dłuższych od 5 dni w roku nie wykazuje znaczących zmian,
- wzrost rocznej sumy opadu oraz liczby dni z opadem ≥ 1 mm/d, ≥ 10 mm/d i ≥ 20 mm/d,
- nieznaczny wzrost narażenia na opad ekstremalny,
- w zależności od scenariusza klimatycznego prognozowana jest stosunkowo mała zmienność lub niewielki spadek liczby dni z opadem przy temp -5 do 2,5°C.

Spośród wielu zagrożeń wynikających z prognozowanych zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza wichury oraz nawalne opady deszczu i związane z tym skutki). Zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące tendencje:

- wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wydłużenie termicznego okresu wegetacyjnego, mniejsza liczba dni z temperaturą minimalną mniejszą od 0°C, wzrost liczby dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C, krótszy okres zalegania śniegu;
- tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego należy zauważyć, że Główny Inspektorat Ochrony Środowiska corocznie dokonuje oceny zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla, benzenem i ozonem oraz pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 i zanieczyszczeniami oznaczanymi w pyłe PM10: ołowiem, arsenem, kadmem, niklem i benzo(a)pirenem. Oceny te dokonywane są w odniesieniu do obszarów kraju zwanych strefami. Dane z ubiegłych lat wskazują na klasę C (najniższą) dla takich zanieczyszczeń, jak pył PM10, pył PM2,5 i benzo(a)piren (klasyfikacja według kryteriów ochrony zdrowia).

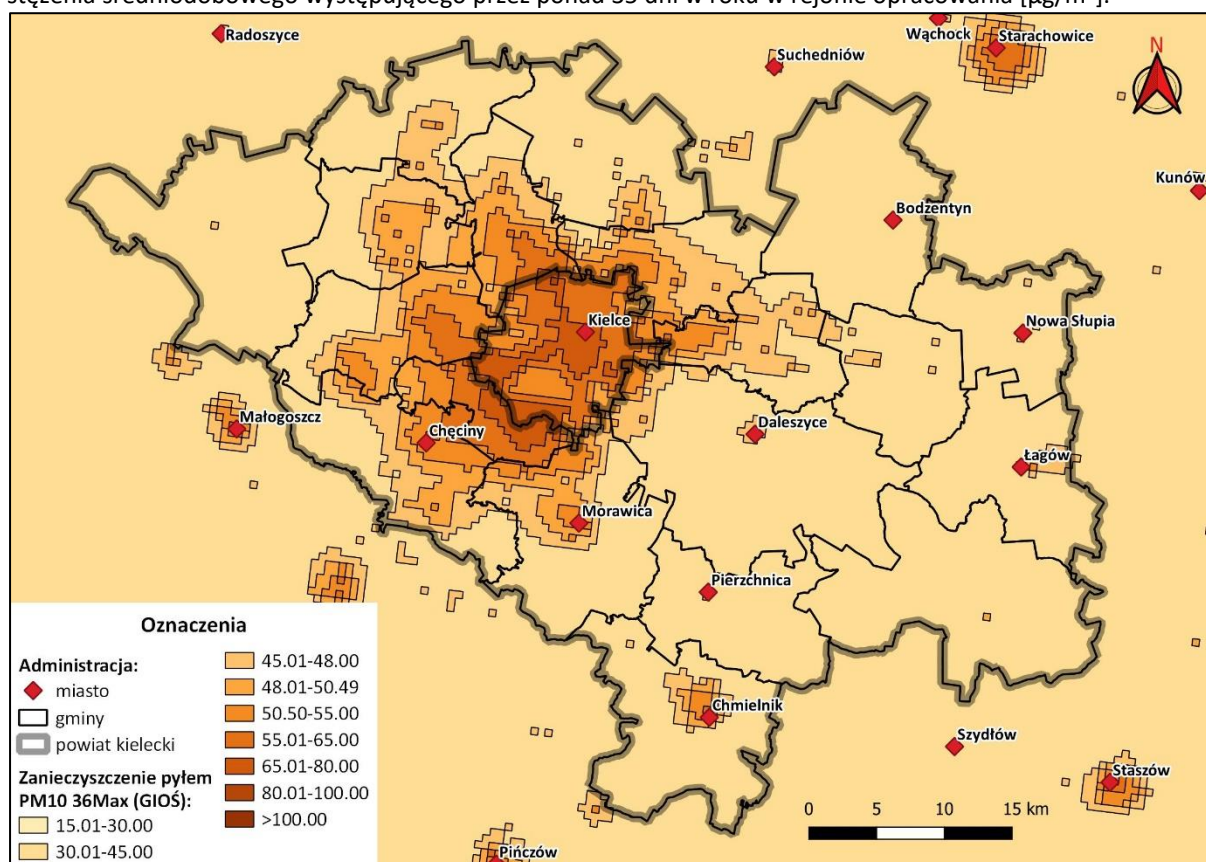
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy nakłada dwie normy jeśli chodzi o pył zawieszony PM10. Pierwsza dotyczy stężenia średniorocznego – maksymalne dopuszczalne średnie roczne stężenie pyłu PM10 w powietrzu to 40 µg/m³. Ustanowiona została również norma dla stężenia średniodobowego – 50 µg/m³, z zaznaczeniem, że w przeciągu roku może wystąpić maksymalnie 35 dni kiedy norma dla średniego stężenia dobowego może zostać przekroczona. Ocena jakości powietrza w obrębie Unii Europejskiej w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM10 opiera się właśnie o te dwie normy: średnie roczne stężenie nie może przekraczać 40 µg/m³, a w ciągu roku nie może być więcej niż 35 dni w których stężenie średniodobowe było wyższe niż 50 µg/m³.

Badania modelowe Państwowego Monitoringu Środowiska wskazują, że na terenie powiatu kieleckiego są przekroczone dopuszczalne poziomy zawartości benzo(a)pirenu oraz pyłów PM 2,5 i PM10 w powietrzu atmosferycznym. Stopień zanieczyszczenia pyłem PM10 w odniesieniu do stężenia średniodobowego występującego przez ponad 35 dni w roku przedstawiono graficznie na rycinie nr 8. Są to dane za 2018 r. (GIOŚ nie udostępnia na stronie internetowej bardziej aktualnych danych geoprzestrzennych).

Przedstawione informacje o stopniu zanieczyszczenia wskazują, że absolutnie niezbędnym działaniem jest zarówno dążenie do zmniejszenia emisji wywołującej zanieczyszczenie środowiska, jak i podejmowanie działań adaptacyjnych i minimalizujących – których wyrazem jest m.in. wprowadzanie nowych form zieleni w przestrzeniach o intensywnej zabudowie, szczególnie w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej.

W odniesieniu do uwarunkowań lokalnych należy wskazać na problem związany z niską emisją z indywidualnych źródeł grzewczych oraz emisję spowodowaną ruchem samochodów (pylenie spod kół oraz emisji gazów i pyłów ze spalania paliwa), a także emisją z zakładów przemysłowych. Okresowe znaczenie mają także działania generujące emisję pyłów z pól uprawnych.

Ryc. 8. Stopień zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pyłami drobnymi i średnimi PM10 w odniesieniu do stężenia średniodobowego występującego przez ponad 35 dni w roku w rejonie opracowania [$\mu\text{g}/\text{m}^3$].

V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

V.1. Problemy systemowe

Problemy polityki ochrony środowiska związane są nie tylko z faktycznymi zmianami w środowisku, lecz także z zarządzaniem ochroną środowiska. Zdaniem wykonawcy niniejszej prognozy, za najbardziej dotkliwe problemy w skali kraju można uznać:

- 1) rozproszony system kompetencji organów administracji w dziedzinie ochrony środowiska;

- 2) nadanie niskiego priorytetu aspektom ochrony środowiska i traktowanie ich jedynie jako niezbędnego kosztu rozwoju gospodarczego;
- 3) brak uwzględniania usług ekosystemowych (tj. funkcji i korzyści czerpanych z ekosystemów, np. naturalna retencja, rekreacja, kontrola erozji gleby, regulacja klimatu, woda i żywność, składniki farmaceutyczne) przy opracowywaniu dokumentów strategicznych oraz projektowaniu i funkcjonowaniu przedsięwzięć;
- 4) niepełna integracji polityki rozwoju i planowania przestrzennego z działaniami na rzecz ochrony środowiska.

Wyszczególnione powyżej problemy nie są przypisane indywidualnie do konkretnego sektora działalności, regionu lub miejsca, tym bardziej nie dotyczą pojedynczych instytucji czy projektów.

V.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, które mają znaczenie dla analizowanego obszaru, wymienić należy następujące:

1. Duża podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu z uwagi na płytko występujące wody podziemne i słabą izolację Głównego Użytkowego Poziomu Wodonośnego przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
2. Konieczność ochrony zdrowia i warunków życia mieszkańców zabudowy mieszkaniowej, w tym zapewnienie dostępu do terenów rekreacji i terenów ogrodów działkowych.
3. Postępujące zmiany klimatu wymuszające konieczność wprowadzania przedsięwzięć adaptacyjnych (np. zwiększenie odporności zabudowy na ekstremalne zjawiska pogodowe, dbanie o naturalną retencję w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy oraz złagodzenia jej objawów, zabezpieczenie zabudowy przed podtopieniami oraz zwiększenie stopnia odporności na zjawiska powodziowe, wprowadzanie wszelkich form zieleni na terenach zabudowanych w celu poprawy mikroklimatu na terenach podatnych na wysokie temperatury).
4. Oddziaływania związane z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza atmosferycznego – głównie wskutek tzw. „niskiej emisji”, której źródłem są przede wszystkim indywidualne źródła energii cieplnej oraz ruch drogowy.
5. Postępująca utrata naturalnych walorów retencyjnych wskutek wzrostu powierzchni zabudowanej.
6. Presja akustyczna na tereny mieszkaniowe, której źródłem jest ruch drogowy.
7. Nie w pełni wykorzystany potencjał usług ekosystemowych obszarów zielonych w obszarze objętym ustaleniami planistycznymi: analizowany teren posiada walory retencyjne, przyrodnicze i klimatotwórcze.
8. Zagrożona funkcjonalność korytarzy ekologicznych (wskutek wzrastającej defragmentacji krajobrazu).
9. Nie w pełni wykorzystany potencjał możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

V.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku

Obszar opracowania od długiego okresu podlega wykorzystaniu głównie dla celów rolnictwa, mieszkalnictwa, usług oraz zabudowy infrastrukturalnej (drogi, gazociągi, linie elektroenergetyczne i in.). Mając na uwadze politykę przestrzenną i gospodarczą, prognozować można wzrost presji antropogenicznej na środowisko, która będzie powodowała niekorzystne przemiany w środowisku. Wyzwaniem pozostaje takie zabezpieczenie środowiska, by wpływ antropopresji był możliwie najmniejszy, a także wprowadzanie działań adaptacyjnych adekwatnych do zmian środowiska.

Powolne zmiany zachodzą w strukturze użytkowania terenów. Oczekiwać można zmniejszenia udziału przestrzeni niezabudowanej wskutek ekspansji zabudowy. Prawdziwym zagrożeniem byłaby urbanizacja chaotyczna, powodująca nie tylko niepożądane skutki ekologiczne, ale także funkcjonalne. Sterowanie tymi procesami jest ważnym zadaniem gminnej polityki zagospodarowania przestrzennego. Szczególnej uwagi wymaga ochrona walorów krajobrazowych oraz zapewnienie wysokiego stopnia udziału powierzchni biologicznie czynnej (co ma wpływ na m.in. zminimalizowanie ryzyka wystąpienia suszy, powodzi i podtopień, a także na poprawę właściwości klimatotwórczych i biologicznych).

W ostatnich latach obserwuje się wyraźnie trendy określające charakter zmian antropogenicznych, które można zidentyfikować następująco:

- minimalizacja negatywnych oddziaływań indywidualnych podmiotów gospodarczych na środowisko, co jest związane z bardziej restrykcyjną polityką ochrony środowiska,
- intensywna zabudowa terenów (nawet tych, które mają szczególne ograniczenia – np. tereny o niekorzystnych warunkach hydrogeologicznych, hydrologicznych i geoinżynierskich).

Do najistotniejszych zagrożeń dla szaty roślinnej można zaliczyć: procesy sukcesyjne, obniżanie poziomu wód gruntowych, zaniechanie ekstensywnego użytkowania łąk, zwiększanie powierzchni pól uprawnych i obszarów zabudowy. W następstwie tych zagrożeń możliwe jest ustępowanie gatunków wrażliwych oraz niekorzystne zmiany w ekosystemach. W odniesieniu do fauny najczęściej notowane są zagrożenia związane z usuwaniem starych, dziuplastych i obumierających drzew oraz zadrzewień śródpolnych. Ponadto istotny wpływ na faunę wywierają: zanieczyszczenie wód, utrata dogodnych warunków siedliskowych, szlaki komunikacyjne, chemizacja środowiska, intensyfikacja rolnictwa oraz zagrożenia wynikające z bezpośredniej działalności człowieka (zabudowa, niszczenie siedlisk). Wymienione wyżej procesy wpływają negatywnie zarówno na zasobność bazy pokarmowej zwierząt, dogodność siedlisk gatunków, a pośrednio – na stan ilościowy i jakościowy populacji.

W oparciu o prognozowane scenariusze klimatyczne można przewidywać, że zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące tendencje:

- wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wyraźna jest tendencja wydłużenia termicznego okresu wegetacyjnego, maleje liczba dni z temperaturą min. mniejszą od 0°C, a rośnie liczba dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C; zmniejsza się okres zalegania śniegu;
- tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.

Komponentami szczególnie narażonymi na negatywne zmiany są: wody podziemne, wody powierzchniowe, przyroda ożywiona (flora, fauna), krajobraz, a także gleba i powietrze atmosferyczne. Wymienione komponenty środowiska są szczególnie wrażliwe na degradację, a ich ewentualna regeneracja jest długotrwała. Szczególnie wrażliwe na antropopresję są wody podziemne, które na analizowanym terenie w wielu miejscach występują płytko, są hydraulicznie połączone z głębszymi poziomami wodonośnymi oraz z wodami powierzchniowymi. Przede wszystkim jednak nie są one dostatecznie zabezpieczone przed oddziaływaniami z powierzchni ziemi. Wody te są silnie narażone na przenikanie (wraz z wodami opadowymi) zanieczyszczeń obszarowych takich, jak np. wycieki z pojazdów, nawozy i środki ochrony roślin. Wobec powyższego, wysoce pożądanym jest zabezpieczenie wód podziemnych przed migracją zanieczyszczeń.

W rejonie analizowanego terenu małą odpornością na oddziaływanie antropogeniczne charakteryzują się również obszary w rejonie cieków wodnych oraz tereny zieleni. W dolinach cieków wody gruntowe wraz z wodami powierzchniowymi i istniejącą roślinnością tworzą ściśle powiązany i bardzo wrażliwy na degradację zespół. Zaburzenie funkcjonowania choćby jednego z tych elementów powoduje natychmiastowe niekorzystne zmiany w pozostałych. Z tego względu doliny i obniżenia powinny podlegać szczególnej ochronie. Szkodliwe dla funkcjonowania dolin są przede wszystkim: zasklepienie powierzchni gruntu oraz rolnictwo – stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

VI. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest odniesienie ustaleń ocenianego dokumentu do polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także – o ile jest to możliwe – do ryzyka wystąpienia bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Co do zasady prognoza nie jest dokumentem odnoszącym się szczegółowo do indywidualnej oceny poszczególnych przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych – zwłaszcza gdy oceniany dokument ich nie charakteryzuje, a jedynie podaje ich nazwy. Prognoza może jedynie w zgeneralizowany i uogólniony sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji dokumentu strategicznego bądź odstąpienia od tejże realizacji. Miejscem na szczegółową analizę są generalnie postępowania administracyjne dotyczące poszczególnych przedsięwzięć. W tym kontekście przedstawiono ocenę oddziaływania SRPK w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (mających znaczenie dla ocenianego dokumentu, tj. objętych potencjalnym oddziaływaniem skutków realizacji ustaleń SRPK). Należy pamiętać, że poziom szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu.

Charakter SRPK powoduje, że co do zasady skutki jego realizacji będą miały charakter długoterminowy. Oddziaływania te będą się kumulowały z oddziaływaniami będącymi skutkiem wdrażania innych dokumentów strategicznych, np. planu gospodarowania wodami, planu zarządzania ryzykiem powodziowym, programów ochrony środowiska, programów ograniczania niskiej emisji, a także innych planów, programów i przepisów mających znaczenie dla ochrony środowiska. Oznacza to, że brak uwzględnienia jakiegoś aspektu w SRPK nie oznacza, że aspekt ten jest całkowicie pomijany w polityce ochrony środowiska na terenie objętym ustaleniami ocenianego dokumentu.

Przedstawiona w dalszej części rozdziału analiza w zakresie oddziaływania na środowisko bazuje na założeniu, że stosowanie zapisów SRPK będzie się odbywać równoległe do wdrażania ustaleń innych dokumentów strategicznych oraz aktów prawnych. Ich powiązanie pozwoli na zachowanie odpowiedniego (określonego przepisami) poziomu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W tym kontekście w sposób szczególny trzeba uwzględnić powiatowy program ochrony środowiska (i gminne programy) oraz dokumenty z zakresu planowania przestrzennego.

Analizując przewidywane oddziaływania związane z wdrażaniem ustaleń SRPK, należy oddzielić sferę intencji od faktycznych skutków. Ostatecznie kwestia oddziaływań środowiskowych będzie rozstrzygana na etapie praktycznego zastosowania przepisów o budownictwie, ochronie środowiska, gospodarce wodnej i in.

VI.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Znaczenie SRPK dla wód powierzchniowych i podziemnych jest znikome. Wynika to z faktu, że oceniany dokument nie zawiera ustaleń, które mogłyby skutkować oddziaływaniem na wody powierzchniowe. Wprawdzie projekt SRPK zawiera kierunek działań sformułowany jako

„Współpraca z samorządami i instytucjami w obszarze inicjatyw związanych z gospodarką wodną”, jednak nie sprowadza się on do realizacji kluczowych projektów. Poniekąd wynika to z tego, że szereg kompetencji w dziedzinie gospodarki wodnej pozostaje obecnie poza właściwością gmin i powiatów. Kompetencje gmin są ograniczone w zasadzie przede wszystkim do gospodarki wodno-ściekowej – jednak obszar ten jest uregulowany zupełnie innymi dokumentami strategicznymi (szczególnie poprzez Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych).

Potencjalne ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko może się wiązać jedynie z realizacją kluczowych projektów związanych z realizacją (w tym: przebudową) inwestycji drogowych. Wody opadowe i roztopowe z nawierzchni komunikacyjnych mogą być zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi i zawiesiną. Obowiązujące przepisy nakazują jednak ujmowanie i oczyszczanie tych wód przed wprowadzeniem do środowiska, a zatem można przyjąć, że realizacja ww. projektów doprowadzi do podwyższenia standardów ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Analiza ustaleń ocenianego dokumentu pozwala na stwierdzenie, że nie będzie on generować negatywnego oddziaływania na środowisko wód powierzchniowych i podziemnych oraz nie będzie kolidować z polityką ochrony wód. Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi wynikającymi z dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej). Cele te wskazują m.in. na nie pogorszenie się stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochronę, poprawę i przywrócenie dobrego stanu wód oraz na promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych. Oceniany projekt SRPK nie zawiera ustaleń, które mogłyby zagrozić realizacji tych celów.

Przedstawione w niniejszym podrozdziale tezy oparte są na założeniu, że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zapewniony wysoki stopień dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych (w tym w szczególności w ramach tych postępowań, którym towarzyszy przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko) powiązanych z merytoryczną środowiskową oceną konkretnego działania lub przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia SRPK nie kolidują z koniecznością zachowania odpowiedniego poziomu ochrony wód powierzchniowych.

VI.2. SRPK a oddziaływanie na klimat i adaptacja do skutków zmian klimatycznych

Oceniany projekt SRPK nie zawiera ustaleń generujących negatywne oddziaływanie na klimat. Należy jednak odnotować, że korzystne dla klimatu są ustalenia SRPK wynikające z celu szczegółowego 4.1 („Poprawa dostępności przestrzennej i czasowej transportu zbiorowego”) i przypisanych do niego kierunków działań, które będą skutkować zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych z indywidualnych form transportu.

Ponadto, do celu szczegółowego 5.1 przypisany jest kierunek pn. „Wymiana źródeł energii ciepła w jednostkach powiatowych na ekologiczne urządzenia grzewcze”, który także będzie skutkował zmniejszeniem emisji ww. gazów ze źródeł energii cieplnej. Tak samo należy ocenić cele szczegółowe 3.4 („Poprawa standardu i dostępności powiatowych obiektów użyteczności publicznej oraz obniżenie energochłonności obiektów i infrastruktury towarzyszącej” oraz 3.5 („Racjonalne i sprawne zarządzanie nieruchomościami w Powiecie”).

Trzeba odnotować, że żaden z kluczowych projektów nie dotyczy realizacji ww. celów i kierunków. Należy jednak pamiętać o tym, że wszelkie aspekty środowiskowe są przedmiotem ustaleń powiatowego programu ochrony środowiska (i jego gminnych odpowiedników).

SRPK zawiera ustalenia związane pośrednio z adaptacją do zmian klimatu, bowiem odnosi się do poprawy stanu infrastruktury (np. drogowej) narażonej na skutki zmian klimatu. Bardzo istotne są również ustalenia dot. celu strategicznego nr 1 („Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego”), które ukierunkowany są na poprawę warunków życia ludzi, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku senioralnym i osób z niepełnosprawnością – te grupy społeczne są najbardziej narażone na skutki zmian klimatu (np. fale upałów).

Warto zaznaczyć, że aspekty związane z adaptacją do zmian klimatycznych należy brać pod uwagę nie tylko na szczeblu strategicznym; przede wszystkim należy nadać im dużą wagę przy projektowaniu konkretnych działań inwestycyjnych. Chodzi tu m.in. o konieczność ochrony i zwiększania retencji naturalnej (która jest ograniczana np. w wyniku nowej zabudowy związanej z zasklepieniem powierzchni terenu) oraz praktyczne zastosowanie działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni (stawy retencyjne, powierzchnie biologicznie czynne, skrzynki rozsączające, ukształtowanie terenu w sposób spowalniający odpływ wód opadowych, itd.). Przede wszystkim należy zapewnić ochronę istniejących elementów środowiska sprzyjających zachowaniu naturalnej retencji wodnej w środowisku. Ponadto, możliwe jest zastosowanie specjalnych rozwiązań technicznych i nietechnicznych ograniczających nadmierny i sztucznie przyspieszony odpływ wód opadowych. Możliwe są jednak także inne działania, np. o charakterze edukacyjno – finansowym; przykładem takiej inicjatywy są uchwały rad gminnych dotyczące ulg w podatku od nieruchomości dla podmiotów tworzących zielony dach lub ogród wertykalny na budynkach, a także zarządzenia i uchwały w sprawie gospodarowania wodami opadowymi, wskazujące na działania systemowe i organizacyjne skłaniające do prośrodowiskowego i przeciwpowodziowego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

VI.3. Oddziaływanie na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze

Omawiając oddziaływanie SRPK na środowisko przyrodnicze należy podkreślić, że projektu tego dokumentu i wykonanej dla niego prognozy OOS nie można analizować

w oderwaniu od obowiązujących przepisów o ochronie przyrody. Należy też uwzględnić wynikające z przepisów przypisanie poszczególnych kompetencji do różnych organów administracji; w przypadku ochrony przyrody, kompetencje te przypisane są m.in. regionalnym dyrektorom ochrony środowiska, starostom, dyrektorom regionalnych dyrekcji lasów państwowych, radom miast i gmin oraz wójtom, burmistrzom i prezydentom.

Z pewnością pozytywnie należy ocenić takie kierunki działań, jak w szczególności:

- 5.1.1. Wzrost populacji owadów zapylających poprzez nasadzenie drzew i krzewów miododajnych,
- 5.2.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i dziedzictwa geologicznego,
- 5.2.3. Wspieranie działalności organizacji i podmiotów zajmujących się ochroną środowiska i przyrody,

oraz wszystkie inne związane z ograniczeniem energochłonności, wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii i edukacją ekologiczną.

Wśród kluczowych projektów SRPK charakter „proprzyrodniczy” ma wyłącznie pozycja „GKP.4. Opracowywanie planów urządzania lasu” oraz projekty edukacyjne.

Potencjalne ryzyko negatywnego oddziaływania na bioróżnorodność i środowisko przyrodnicze wiąże się wyłącznie z projektami polegającymi na budowie, rozbudowie i przebudowie infrastruktury komunikacyjnej.

Modernizacja istniejących dróg nie jest obojętna dla środowiska przyrodniczego, szczególnie jeśli wiąże się bezpośrednio ze zwiększeniem natężenia ruchu na drodze oraz zwiększeniem średniej prędkości pojazdów. Znacząca poprawa parametrów drogi istniejącej może znacznie zwiększyć jej efekt barierowy dla migracji gatunków. Ponadto uwagę należy zwrócić na praktykę wycinki starych alej przydrożnych podczas modernizacji dróg. Wycinka drzew nie zawsze jest konsultowana ze specjalistami i zdarza się, że odbywa się ona w sezonie lęgowym ptaków, powodując starty w ornitofaunie. Podczas wycinek w pierwszym rzędzie usuwane są drzewa dziuplaste i próchniejące, co stwarza duże zagrożenie dla populacji owadów żyjących w zamierającym drewnie (w tym pachnicy dębowej oraz kozioroga dębosza), a także dla kolonii rozrodczych lub zimujących nietoperzy. Zagrożone są także stanowiska innych gatunków objętych ochroną, np. porostów nadrzewnych, które w wielu miejscach kraju zachowały się głównie na starych przydrożnych drzewach. Każdorazowo decyzja o zniszczeniu siedlisk tych gatunków wymaga zezwolenia na odstępstwo od zakazów dot. ochrony gatunkowej.

Analizując ww. zagadnienia, trzeba jednak zwrócić uwagę na następujące aspekty:

1. SRPK nie wskazuje lokalizacji ani zakresu (opisu, charakterystyki) projektów.
2. Przedsięwzięcia komunikacyjne (infrastrukturalne) będą musiały spełniać aktualne wymagania ochrony środowiska – oznacza to, że co do zasady zostanie podwyższony poziom ochrony środowiska. Będzie to pozytywnym skutkiem zastosowania obowiązujących przepisów dotyczących:

- 1) oczyszczania wód opadowych (obowiązek ujęcia i oczyszczenia),

- 2) ochrony akustycznej (obowiązek uwzględnienia terenów podlegających ochronie akustycznej i zastosowanie rozwiązań ukierunkowanych na zachowanie tej ochrony),
 - 3) ochrony gatunkowej zwierząt (np. poprzez rozwiązania ograniczające lub uniemożliwiające wejście zwierząt na drogę, np. przepusty i ogrodzenia).
3. Nazwy kluczowych projektów z zakresu infrastruktury komunikacyjnej sugerują, że przedsięwzięcia te będą polegały głównie na budowie chodników, wymianie nawierzchni oraz poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego.
 4. Żaden z ww. projektów nie przewiduje budowy zupełnie nowej drogi. Są to wyłącznie rozbudowy i przebudowy istniejących ciągów komunikacyjnych.

Mając na powyższe, uprawnione jest twierdzenie że projekt SRPK nie będzie generował znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oczywiście możliwe są oddziaływania na etapie realizacji przedsięwzięć (np. konieczność zajęcia terenu), niemniej takie aspekty powinny być przeanalizowane na etapie wydawania zgody na realizację przedsięwzięć – na poziomie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko takie zagadnienia są niemożliwe do przeanalizowania w sposób który byłby racjonalny i mógłby prowadzić do udoskonalenia treści (lub zasad wdrażania) ocenianego dokumentu.

W projekcie SRPK nie zawarto zapisów kolidujących z prawnie określonymi wymaganiami ochrony przyrody. Ustalenia ocenianego dokumentu nie generują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody, nie wpływają też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Można zatem uznać, że proponowane zapisy SRPK wpisują się w regionalne i ogólnopolskie dokumenty określające zasady polityki ochrony środowiska przyrodniczego.

VI.4. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi

Ustalenia ocenianego projektu SRPK zapewniają wysoki poziom dbałości o jakość życia mieszkańców. Wyraża się to w szczególności w ustaleniach dotyczących zagadnień społecznych i gospodarczych w takich obszarach, jak: edukacja, pomoc społeczna, opieka zdrowotna, transport publiczny, rozwiązania infrastrukturalne dla osób z niepełnosprawnością i in. Istotne są również takie zagadnienia jak cyfryzacja (ułatwiająca dostęp do informacji oraz usprawniająca przetwarzanie danych) oraz promocja walorów turystycznych i kulturowych powiatu. Pozytywnie należy ocenić również kierunki działań dedykowane bezpieczeństwu publicznemu (w tym: poprawie bezpieczeństwa transportu drogowego).

Oczywistym jest, że ustalenia SRPK (podobnie jak i wszelkie inne przepisy) nie są w stanie zagwarantować, że istniejące dotychczas oddziaływania antropogeniczne nie będą uciążliwe dla mieszkańców. Ostatecznie kluczowym aspektem pozostaje

przestrzeganie obowiązujących przepisów, gdzie duże znaczenie ma sposób przeprowadzania kontroli spełniania przepisów o ochronie środowiska przez odpowiednie organy administracji publicznej. Naprzeciw ewentualnym problemom związanym z uciążliwościami wychodzą m.in. ustalenia przepisów o ochronie środowiska oraz kodeksu cywilnego (które ogólnie mówią o działaniach „zakłócających korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę”).

Należy mieć również na uwadze fakt istnienia uprawnień mieszkańców w kwestii ochrony swojego interesu prawnego, które nie kończą się na etapie postępowań administracyjnych w sprawie wydania decyzji zezwalających na realizację przedsięwzięcia. Oprócz możliwości przeprowadzenia kontroli przez odpowiednie organy administracji publicznej (np. wojewódzki inspektorat ochrony środowiska) równie duże znaczenie mają uprawnienia wynikające z kodeksu cywilnego. Warto zwrócić uwagę na fakt, że według art. 144 kodeksu cywilnego, „właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”. Chodzi tu o aktywne zachowanie lub działanie, które jest podejmowane w ramach wykonywania przysługującego sąsiadowi prawa, równocześnie oddziałujące na sferę cudzego (sąsiedniego) prawa własności. Ustawodawca zakazuje działań (oddziaływanie), których skutkiem jest zakłócanie cudzego prawa. Oddziaływanie objęte normą art. 144 kodeksu cywilnego bywają definiowane jako „immisje pośrednie”, tj. uboczny, choć kłopotliwy dla sąsiadów, skutek działania właściciela. Nie stanowią one zamierzonego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Oddziaływanie takie jak hałas, drgania, wstrząsy, emisje gazów i pyłów są immisjami pośrednimi.

Jeżeli jednak na etapie funkcjonowania inwestycji okaże się, że użytkowanie omawianego przedsięwzięcia wykracza ponad przeciętną miarę i powoduje istotne negatywne oddziaływania na sąsiednich nieruchomościach, mieszkańcom będą przysługiwały prawa wzywające inwestora do zaprzestania zakłócania ponad przeciętną miarę. Uprawnienia to dotyczy także sytuacji, w której dla danej inwestycji wydano decyzje zezwalające na jej powstanie w ramach których badano m.in. wpływ na środowisko (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 191/08).

VI.5. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja ustaleń wynikających z projektu SRPK może doprowadzić do czasowego lub trwałego zajęcia powierzchni ziemi w związku z realizacją przedsięwzięć z zakresu infrastruktury drogowej, co spowoduje w pierwszej kolejności pogorszenie warunków glebowych w miejscu realizacji inwestycji. Odpowiednie rozwiązania w tym zakresie można zastosować na etapie rozstrzygnięć administracyjnych oraz formułowania warunków realizacji zamówienia.

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować znaczących niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, ponieważ projekt SRPK nie zawiera ustaleń kolidujących z wymaganiami ochrony powierzchni ziemi.

VI.6. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury

Analizowany projekt SRPK uwzględnia zasady ochrony krajobrazu i dóbr kultury. Oceniany dokument podkreśla walory kulturowe powiatu kieleckiego, a w ślad za tym formułuje cele i kierunki działań nastawione na ochronę (i promocję) tych walorów. SRPK nie zawiera ustaleń, które mogłyby generować negatywne oddziaływania na ten komponent środowiska.

VI.7. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny

Odpowiednią ochronę akustyczną powinny zapewnić przede wszystkim przepisy o ochronie przed hałasem (i ich stosowanie), które dają szeroki katalog narzędzi możliwych do zastosowania w celu zapewnienia odpowiedniego stanu środowiska. Ponadto, należy pamiętać o obowiązywaniu przepisów mówiących o konieczności zachowania (za wyjątkiem wyłączeń wskazanych w ustawie) standardów jakości środowiska poza granicami terenu, do której podmiot emitujący zanieczyszczenia (i/lub hałas) posiada tytuł prawny oraz nakaz stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zapewniających zachowanie standardów jakości środowiska.

Analizowany projekt SRPK nie zawiera ustaleń, które mogłyby pogarszać stan powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego. Są w nim za to zawarte cele, kierunki i projekty ukierunkowane na poprawę warunków ochrony tych komponentów środowiska:

- 1) ustalenia związane z transportem publicznym oraz rowerowym przyczynią się do ograniczenia postępującego wzrostu ruchu samochodowego będącego źródłem emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych i hałasu;
- 2) ustalenia związane z termomodernizacją i wzrostem wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej) przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń gazowo-pyłowych będących skutkiem spalania paliw kopalnych;
- 3) modernizacja infrastruktury drogowej będzie uwzględniała aktualne przepisy o ochronie akustycznej, co powinno poprawić warunki życia ludzi na terenach podlegających tej ochronie.

VI.8. Oddziaływanie transgraniczne

Oceniany projekt SRPK nie będzie generował oddziaływania wykraczającego poza granice Polski, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

VI.9. Oddziaływania skumulowane z innymi dokumentami strategicznymi

Oddziaływań środowiskowych związanych z wdrażaniem SRPK nie można rozpatrywać w oderwaniu od całościowej polityki ochrony środowiska. Ustalenia ocenianego dokumentu będą wdrażane równoległe z działaniami prośrodowiskowymi wynikającymi w szczególności z:

- 1) Polityki Ekologicznej Państwa 2030 oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska,
- 2) gminnych, powiatowych i wojewódzkich strategii rozwoju,
- 3) gminnych dokumentów określających zasady planowania przestrzennego,
- 4) planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- 5) planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- 6) Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- 7) Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
- 8) Planu przeciwdziałania skutkom suszy;
- 9) Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu;
- 10) planów ochrony, zadań ochronnych i planów zadań ochronnych w obszarach chronionych.

Większość z tych dokumentów poddano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i każdy z nich zawiera ustalenia ukierunkowane na politykę zrównoważonego rozwoju, przy czym wymienione powyżej polityki, plany i programy największy ciężar kładą właśnie na kwestie związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska.

Obecnie nie ma w Polsce kompleksowego systemu monitorowania wszystkich presji pod kątem ich wpływu na środowisko i skutków w środowisku. Istniejący system Państwowego Monitoringu Środowiska (oraz systemy pozyskiwania wiedzy o stanie przyrody w obszarach chronionych) uwzględniają wyłącznie dane o stanie środowiska, jednak zazwyczaj nie jest to powiązane z danymi o presjach wpływających na ten stan. Najlepiej rozwinięte pod tym względem są systemy zarządzania hałasem (w największych miastach oraz przy głównych drogach i liniach kolejowych) oraz emisją zanieczyszczeń do powietrza (ale jedynie w odniesieniu do przypadków generujących konieczność opracowania programów ochrony powietrza).

Skumulowane oddziaływania generowane przez planowane przedsięwzięcia mogą odnosić się do poszczególnych komponentów środowiska i mogą się wyrażać w pozytywnych lub negatywnych skutkach w środowisku. Charakter, skala i intensywność oddziaływania zależą od koncentracji inwestycji (np. w obrębie cieków lub obszaru chronionego), rodzaju i wielkości przedsięwzięć oraz wrażliwości poszczególnych komponentów środowiska. Niektóre oddziaływania skumulowane mogą wystąpić na etapie realizacji inwestycji (np. emisja zawiesiny i tymczasowe pogorszenie warunków siedliskowych ichtiofauny) lub na etapie funkcjonowania/eksploatacji przedsięwzięć (np. wpływ na ciągłość biologiczną, wpływ na reżim hydrologiczny i ekosystem).

VI.10. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przyjęcie SRPK może stanowić jeden z ważnych kroków w kierunku wdrażania regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatu. Najbardziej istotnym elementem pozostanie jednak praktyczna realizacja ustaleń SRPK, a zatem pozytywna ocena analizowanego dokumentu jest w zasadzie uwarunkowana założeniem, że na etapie indywidualnego planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zachowany wysoki poziom ochrony środowiska uwzględniający zasady wynikające z SRPK.

Oceniany projekt SRPK zawiera ustalenia o charakterze sprzyjającym ochronie środowiska. Jego stosowanie będzie się odbywało równoległe z wdrażaniem przepisów określających warunki korzystania ze środowiska oraz innych przepisów i dokumentów strategicznych wspierających zachowanie należytego poziomu jego ochrony.

Odstąpienie od przyjęcia SRPK byłoby zatem utratą szansy na opracowanie narzędzia sprzyjającego wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym, rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu SRPK oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania ocenianego dokumentu.

VII. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego należy rozumieć opcję podejmowania innych działań niż pierwotnie planowane, np. o innym charakterze czy skali, ale zapewniających osiągnięcie pierwotnego nadrzędnego celu lub osiągnięcia założonych poziomów wskaźników rezultatu, ale też opcję nie podejmowania danego działania lub nawet modyfikacji celu. Analiza alternatywnych rozwiązań może być, zatem prowadzona w odniesieniu do:

- alternatywnych sposobów osiągnięcia celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągnięcia celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. Jeżeli w analizowanym projekcie SRPK nie określa się precyzyjnie ani lokalizacji, ani skali, ani listy przewidywanych do realizacji konkretnych projektów stanowiących wyraz realizacji SRPK, to analiza alternatyw sprowadzać się może jedynie do przeglądu planowanych kierunków działań oraz instrumentów realizacyjnych, w kontekście ich skutków środowiskowych.

Najmniej możliwości formułowania rozwiązań alternatywnych odnosi się do poziomu wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych. Kwestia ich doboru jest domeną organów władzy publicznej, która w demokratycznym społeczeństwie dysponuje mandatem prawnym do ich określania. Prognoza oddziaływania na środowisko może w takich wypadkach pełnić funkcję polegającą przede wszystkim na identyfikacji skutków środowiskowych tak sformułowanych celów i na wskazywaniu tych obszarów, gdzie skutki te wydają się być nieakceptowalne z punktu widzenia celów ochrony środowiska.

Z uwagi na fakt, że oceniany projekt SRPK nie wskazuje listy konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych (w rozumieniu U OOS), przeprowadzenie szczegółowej analizy alternatyw jest w tej sytuacji w zasadzie niemożliwe. Należy w związku z tym przypomnieć, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw” budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą być „racjonalnie wymagane” lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem. Tekst dyrektywy nie precyzuje, co rozumie się pod pojęciem rozsądnego rozwiązania alternatywnego wobec planu lub programu: czy chodzi o alternatywne plany lub programy, czy o alternatywne rozwiązania w ramach planu lub programu (natomiast art. 51 ust. 2 pkt 3b UOOS jasno określa, że w prognozie przedstawia się rozwiązania alternatywne w stosunku do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie). W praktyce różne rozwiązania alternatywne w ramach danego planu na ogół będą podlegały ocenie (np. różne sposoby zagospodarowania obszaru w ramach np. planu zagospodarowania przestrzennego). Alternatywne rozwiązanie może zatem stanowić inny sposób osiągnięcia celów planu lub programu.

Ustalenia omawianego projektu SRPK nie prowadzą do wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko. Strategiczny charakter dokumentu nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych. SRPK sama w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji. Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się analizę zgodności z przepisami (m.in. z zakresu ochrony środowiska).

Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne kierując się w miarę możliwości tym, by wybrać wariant najbardziej korzystny dla środowiska. Jako warianty alternatywne przedsięwzięć (ale nie dokumentów strategicznych) można rozważać: warianty lokalizacyjne, warianty konstrukcyjne, techniczne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia. Oceniany projekt SRPK nie wskazuje lokalizacji i wielkości wspieranych przedsięwzięć. To z kolei uniemożliwia przeprowadzenie analizy ich możliwych racjonalnych wariantów alternatywnych konkretnych projektów, których nazwy są podane w treści SRPK.

VIII. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Przyjmując racjonalny poziom wnioskowania należy uznać, że ustalenia omawianego dokumentu nie generują negatywnego oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z przedstawionymi wcześniej tezami, realizacja celów strategicznych ocenianego SRPK może skutkować zwiększeniem poziomu ochrony środowiska – zwłaszcza w kontekście oddziaływania kumulującego się z wdrażaniem dokumentów strategicznych z dziedziny ochrony środowiska. Warto podkreślić, że korzystny charakter ocenianego dokumentu przyniesie oczekiwane rezultaty jedynie wtedy, gdy jego ustalenia będą prawidłowo stosowane w rzeczywistości.

Zasadnym wydaje się szersze wykorzystanie potencjału SRPK w zakresie ustaleń dot. zrównoważonego rozwoju. Zagadnienie to przedstawiono w poniższych punktach:

1. Szersze uwzględnienie zagadnień związanych z adaptacją do zmian klimatycznych

Warto dodać do SRPK (do jej celów szczegółowych lub do kierunków działań) zapisy mówiące bezpośrednio o adaptacji do zmian klimatycznych, które w praktyce mogłyby być realizowane m.in. poprzez zwiększenie naturalnej i infrastrukturalnej retencji wód opadowych i roztopowych. Chodzi tu nie tylko o zbiorniki retencyjne, lecz także o cały katalog działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni. Przede wszystkim należy zapewnić ochronę istniejących elementów środowiska sprzyjających zachowaniu naturalnej retencji wodnej w środowisku. Ponadto, możliwe jest zastosowanie dedykowanych rozwiązań ograniczających nadmierny odpływ wód opadowych (np. skrzynki rozsączające, przepuszczalne nawierzchnie, i in.). Bardziej szczegółowe ustalenia w tym zakresie będą możliwe do opisania dopiero w dokumentach określających zasady zagospodarowania przestrzennego.

Sformułowanie zapisów dedykowanych adaptacji do zmian klimatycznych może przyczynić się do tego, że realizacja różnorodnych projektów na terenie powiatu mogłaby wpisywać się w treść SRPK. Mogą to być zarówno projekty infrastrukturalne, jak i różnorodne projekty społeczne. Ich realizacja pod szyldem „adaptacji do zmian klimatu” z jednej strony może ułatwić pozyskanie dofinansowania, a z drugiej strony – będzie sprzyjała uwzględnianiu aspektów klimatycznych w szeregu innych projektów.

2. Wskaźniki rezultatów wdrażania SRPK

Rekomenduje się przyjęcie wskaźników realizacji SRPK, wedle których będzie w przyszłości oceniany stopień realizacji ustaleń SRPK. Określenie tych wskaźników pomoże w praktycznym uszczegółowieniu kierunków działań przypisanych do celów szczegółowych, co mogłoby mieć duże znaczenie dla praktycznego wdrażania SRPK.

Podkreślenia wymaga fakt, że w projekcie SRPK napisano: *„Wskaźniki dla systemu monitorowania Strategii zostaną przypisane celom strategicznym i szczegółowym. Będą one*

przyjęte decyzją Zarządu Powiatu. Wskaźniki i dane z ich monitoringu będą mogły być również wykorzystane przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych". Podkreślony fragment jednoznacznie wskazuje, że zestaw odpowiednich wskaźników docelowo będzie ustanowiony w formie odrębnego dokumentu, któremu zostanie nadana odpowiednia ranga merytoryczna. Trzeba też zauważyć, że wskaźniki realizacji polityki środowiskowej powiatu są określone w powiatowym programie ochrony środowiska.

3. Wdrażanie ustaleń SRPK

Rekomenduje się uwzględnienie następujących propozycji dotyczących wdrażania ustaleń SRPK:

1. Na etapie wdrażania ustaleń SRPK i tworzenia projektów budowlanych, należy nadać wysoki priorytet kwestii wprowadzenia zieleni w formie niskiej i wysokiej, uwzględniającej zmienność sezonową, odporność na warunki miejskie, uwarunkowania infrastrukturalne i przestrzenne oraz funkcjonalne (zieleni ozdobna / zieleni izolacyjna / zieleni funkcjonalna).
2. Zasadnym jest zapewnienie w projektach budowlanych rozwiązań z zakresu retencjonowania wód opadowych i roztopowych (z uwzględnieniem konieczności ich oczyszczenia przed wprowadzeniem do środowiska, o ile będzie to uzasadnione).
3. Na etapie postępowań administracyjnych związanych z wydaniem pozwoleń na budowę i innych decyzji administracyjnych zezwalających na realizację i funkcjonowanie przedsięwzięć, należy nadać wysoki priorytet kwestiom dotyczącym badania zgodności projektów przedsięwzięć z przepisami o ochronie środowiska oraz o warunkach technicznych w budownictwie. Analogiczna rekomendacja dotyczy rozpatrywania zgłoszeń budowlanych (dokonywanych w trybie ustawy Prawo budowlane) oraz zgłoszeń instalacji (dokonywanych w trybie ustawy Prawo ochrony środowiska).
4. Na etapie przeglądów aktualności studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, (cyklicznie przeprowadzanych w trybie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), należy uwzględniać ewentualne zgłoszenia dot. konfliktów środowiskowych, aktualne dane dot. ryzyka występowania suszy i powodzi, wytyczne dotyczące adaptacji do zmian klimatu oraz doświadczenia będące wynikiem obserwacji praktycznego stosowania ustaleń dokumentów strategicznych.

Konsekwencją zastosowania powyższych rekomendacji będzie zapewnienie wysokiego poziomu dbałości o ochronę środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych, a także uczynienie SRPK dokumentem bardziej operacyjnym i bardziej adekwatnym do wyzwań związanych z systemem zarządzania środowiskowego. Nie przewiduje się żadnych negatywnych konsekwencji w związku z wdrożeniem powyższych zaleceń.

IX. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Według art. 10 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, jednym z celów monitorowania wpływu planu lub programu na środowisko jest identyfikacja „nieprzewidzianego niepożądanego wpływu”, co ma zapewnić możliwość „podjęcia odpowiedniego działania naprawczego”.

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące dyrektywy 2001/42/WE wskazują, że dane zbierane na mocy innego prawodawstwa UE mogą zostać wykorzystane w monitoringu związanym ze strategiczną OOŚ, o ile są one istotne dla danego planu lub programu oraz jego oddziaływania na środowisko.

Art. 10 dyrektywy 2001/42/WE niekoniecznie wymaga bezpośredniego monitorowania znaczącego wpływu na środowisko. Dyrektywa zezwala także na monitorowanie pośrednie, na przykład poprzez czynniki nacisku lub środki łagodzące. Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące ww. dyrektywy wskazują w pkt 8.5, że „jeśli monitoring może być w zadowalający sposób zintegrowany z regularnym cyklem planowania, to nie ma konieczności podejmowania oddzielnych kroków proceduralnych dotyczących jego wykonywania. Monitoring może być na przykład zbieżny z regularną korektą planu lub programu, w zależności od tego, jakie oddziaływanie jest monitorowane, oraz od długości odstępów między korektami”. W sposób oczywisty ma to przełożenie na cyklicznie opracowywane dokumenty, w tym np. okresowe przeglądy aktualności studium lub planu miejscowego.

Należy wziąć pod uwagę, że według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska powiaty i gminy powinny przyjąć programy ochrony środowiska, z realizacji których powinny być cyklicznie sporządzane raporty. Powiat Kielecki posiada uchwalony ww. Program i prowadzony jest system monitorowania jego ustaleń. Program ochrony środowiska przedstawia propozycje systemu monitorowania w zakresie ochrony i stanu środowiska naturalnego. Zarówno SRPK, jak i ww. Program będą wdrażane równocześnie, a ich wzajemne ustalenia powinny być z sobą kompatybilne i powinny wzajemnie na siebie oddziaływać wzmacniająco.

Wobec powyższego, monitorowanie wdrażania ww. Programu będzie wystarczającym narzędziem pokazującym, czy i ew. jak reaguje środowisko na skutki realizacji dokumentów strategicznych (w tym - ocenianego projektu SRPK). W przypadku stwierdzenia, że skuteczność Programu ochrony środowiska jest nieodpowiednia, może nastąpić konieczność zaostreżenia zapisów dokumentów strategicznych pod kątem większego uwzględnienia wymagań ochrony środowiska (np. poprzez nadanie im wyjątkowego priorytetu).

Mając na uwadze powyższe, formułuje się następujące rekomendacje w zakresie monitorowania wpływu skutków wdrażania ustaleń SRPK na środowisko naturalne:

1. Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co najmniej raz w trakcie kadencji każdego wójta i burmistrza gmin powiatu kieleckiego należy przeprowadzić ocenę aktualności studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W ramach oceny aktualności należy uwzględnić aktualne prognozowane zasięgi terenów zagrożonych wystąpieniem powodzi, aktualny stan prawny oraz ustalenia wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla (np. plan zagospodarowania przestrzennego województwa) oraz podejmować adekwatne do nowych uwarunkowań działania dostosowawcze.
2. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, co 2 lata należy sporządzić i przedłożyć właściwym organom (radom miejskim i zarządowi powiatu) raport z wykonania każdego programu ochrony środowiska.
3. Należy prowadzić pozostałe działania i ewidencje wynikające z obowiązujących przepisów prawnych, takich jak w szczególności:
 - 1) przyjmowanie oraz weryfikowanie zgłoszeń instalacji nie wymagających pozwolenia emisyjnego,
 - 2) wydawanie decyzji nakazujących usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,
 - 3) nakładanie obowiązku wykonania czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko,
 - 4) ustanawianie ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
 - 5) wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
 - 6) występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
4. Należy aktywnie podejmować działania interwencyjne (zgodnie z ustawowymi kompetencjami) w sytuacji stwierdzenia naruszenia przepisów o ochronie środowiska, gospodarce wodnej i gospodarce odpadami. W tym celu należy nadać wysoki priorytet działaniom prowadzonym przez stosowne komórki Starostwa Powiatowego oraz monitorować sygnały od mieszkańców, w których zgłaszane są nieprawidłowości i niepokoje związane ze stanem środowiska oraz zagrożeniem zdrowia i życia.

X. WNIOSKI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem powstałym dla potrzeb strategicznej OOS. W konsekwencji, charakter przeprowadzonych analiz jest adekwatny do typu i stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu, przez co nie pozwala na precyzyjną ocenę konkretnych oddziaływań środowiskowych (będzie ona możliwa dopiero na etapie przygotowania projektów realizacji konkretnych przedsięwzięć). Tym samym, za właściwe uznano skupienie się przede wszystkim na poszukiwaniu odpowiedzi na temat tego, czy dokument będący przedmiotem oceny jest adekwatny do problemów ochrony środowiska oraz celów środowiskowych wynikających z przepisów i dokumentów strategicznych.

Przeprowadzona w niniejszej prognozie analiza pozwoliła na postawienie następujących wniosków:

1. Treść projektu SRPK może być uznana za adekwatną do problemów ochrony środowiska (z uwzględnieniem ram prawnych wynikających z obowiązujących przepisów), bowiem uwzględnia kluczowe aspekty środowiskowe; dokument czyni zadość gminnej i regionalnej polityce ochrony środowiska i może sprzyjać osiągnięciu celów środowiskowych. Pozytywny charakter oddziaływań ocenianego dokumentu będzie się kumulował z dalszym wdrażaniem dokumentów strategicznych i przepisów dedykowanych ochronie środowiska.
2. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego dokumentu oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania jego ustaleń.
3. Rekomenduje się nadanie dużego znaczenia sposobowi wdrażania ustaleń SRPK.

XI. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bar M., Jendrośka J., Okrański K., „Powiązania Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE) z Dyrektywą w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (2001/42/WE)”, Wrocław, 2013.
2. Bródka S. (red.), „Praktyczne aspekty ocen środowiska przyrodniczego”, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2010.
3. Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2013.
4. Dane Inspekcji Ochrony Środowiska opracowane w ramach i dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska.
5. Diagnoza strategiczna uwarunkowań rozwojowych powiatu kieleckiego, Instytut Badawczy IPC, 2021.
6. Kistowski M., „Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze”, [w:] „Człowiek i Środowisko” 26(3-4)/2002.
7. Kistowski M. i Korwel-Lejkowska B. (red.), „Waloryzacja środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym”, Problemy Ekologii Krajobrazu, vol. 19, 2007.
8. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017.
9. Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, Komisja Europejska, 2013.
10. Integrating Ecosystem Services in Strategic Environmental Assessment: A guide for practitioners, United Nations Environment Programme, 2014.
11. Majewski W., Walczykiwicz T. (red.), „Zrównoważone gospodarowanie wodami oraz infrastrukturą hydrotechniczną w świetle prognozowanych zmian klimatycznych”, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy, 2012.
12. Mapy hydrograficzne, sozologiczne, geośrodowiskowe i inne (w tym: geoportale oraz dane udostępnione za pośrednictwem serwisów WMS) oraz komentarze do map hydrograficznych, geośrodowiskowych i sozologicznych.
13. Ocena wpływu zmian klimatu na różnorodność biologiczną oraz wynikające z niej wytyczne dla działań administracji ochrony przyrody do roku 2030, Fundeko, 2012.
14. Opracowanie analizy presji i wpływów zanieczyszczeń antropogenicznych w szczegółowym ujęciu wszystkich kategorii wód dla potrzeb opracowania aktualizacji programów działań i planów gospodarowania wodami, IMGW-PIB, 2013.
15. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016.
16. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym, 2016.
17. Program ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego na lata 2021 – 2025 z perspektywą do roku 2029. EKO - TEAM, 2020.
18. Pyszny K., Przybyła Cz., „Systemy informacji przestrzennej w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko”, 2016.

19. Pyszny K., „Możliwości wykorzystania narzędzi GIS w opracowaniach ekofizjograficznych i strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko”, w: „Problemy planistyczne - Jesień 2016”, Poznań 2016.
20. Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, Komisja Europejska, 2003.
21. Witczak S. (red.) i in., „Mapa wrażliwości wód podziemnych na zanieczyszczenie. Plansza 1: Podatność wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni terenu”, Ministerstwo Środowiska, 2011 r.
22. Wytyczne dotyczące najlepszych praktyk w zakresie ograniczania, łagodzenia i kompensowania procesu zasklepienia gleby, Komisja Europejska, 2012 r.
23. Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych, Rada Ministrów, 2002 r.

XII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 (SRPK). Prognoza została opracowana dla potrzeb przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Została w niej przedstawiona analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń SRPK.

Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

SRPK ma status strategii rozwoju ponadlokalnego. Teren objęty projektem SRPK jest położony w centralnej części województwa świętokrzyskiego. Spośród najważniejszych ustaleń ocenianego projektu SRPK należy wymienić:

1. SRPK określa cele strategiczne, cele szczegółowe i kierunki działań. Cele strategiczne przedstawiają się następująco:
 - 1) „Poprawa warunków i komfortu życia oraz możliwości samorealizacji mieszkańców powiatu kieleckiego”,
 - 2) „Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu”,
 - 3) „Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu”,
 - 4) „Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu”,
 - 5) „Utrzymany dobry stan zachowania środowiska”.
2. Wyżej wymienionym celom strategicznym przypisano cele szczegółowe oraz kilkadziesiąt kierunków działań i kluczowych projektów.
3. Projekty o charakterze inwestycyjnym są przyporządkowane głównie do obszaru „infrastruktura, przestrzeń i środowisko” i są to przedsięwzięcia polegające na modernizacji infrastruktury drogowej (w tym: przebudowa i rozbudowa dróg, budowa ścieżek rowerowych, przebudowa skrzyżowań, budowa chodników). Projekty te nie są opatrzone żadnym opisem który wskazywałby na zakres inwestycji (np. długość, zakres rozbudowy lub przebudowy itp.) oraz jej lokalizację względem obszarów podlegających ochronie prawnej lub ustaleniom miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W Prognozie dokonano analizy wielu dokumentów strategicznych, w których ustanowione są cele polityki w zakresie ochrony środowiska. Dokumenty te zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Najważniejsze

wynikające z nich cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska są następujące:

1. Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
2. Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
3. Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
4. Przeciwdziałanie degradacji gleb.
5. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, nie stanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
6. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
7. Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
8. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.
9. Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
10. Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
11. Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

Analizowany projekt SRPK uwzględnia cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią SRPK.

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Kluczowe uwarunkowania środowiskowe, ważne z punktu widzenia oceny SRPK, są następujące:

1. Krajobraz w analizowanym obszarze jest zróżnicowany i obejmuje zarówno tereny naturalne, jak i obszary przeobrażone antropogenicznie przez drogi publiczne oraz zabudowę mieszkaniową.
2. Na terenie powiatu znajdują się cenne zasoby przyrodnicze, w tym obszary ochrony przyrody.
3. W powiecie kieleckim występuje przekroczenie rocznych i dobowych norm zanieczyszczenia powietrza.
4. Aspektem wymagającym szczególnej ochrony jest jakość życia mieszkańców (w tym: stan powietrza atmosferycznego, odpowiedni poziom tła akustycznego), środowisko przyrodnicze oraz wody podziemne i powierzchniowe.
5. Wśród istniejących lokalnych źródeł antropopresji na środowisko w powiecie kieleckim należy wymienić:
 - a) drogową zabudowę komunikacyjną (drogi), która stanowi źródło emisji hałasu i zanieczyszczeń;

- b) stale zwiększający się poziom zabudowy,
- c) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących ze składowanych odpadów oraz z ruchu pojazdów i z indywidualnych źródeł energii cieplnej.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska w rejonie analizowanego obszaru wymienić należy:

1. Pełniejsze wykorzystanie potencjału usług ekosystemowych (kształtowanie mikroklimatu, oczyszczanie powietrza, ochrona przed hałasem, izolacja budynków, retencja wód opadowych, cień, ochrona przed przesuszeniem, ochrona przed wiatrem, walory estetyczne) możliwych do uzyskania dzięki zwiększeniu udziału zieleni niskiej i wysokiej w rejonie (i w obrębie) zabudowy.
2. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wód podziemnych z uwagi na ich płytkie występowanie i niewystarczającą izolację poziomów wodonośnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
3. Uniemożliwienie wykorzystywania paliw nieprzyjaznych środowisku naturalnemu.
4. Zwiększenie stopnia ochrony przed hałasem wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.
5. Zapewnienie estetyki krajobrazu miejskiego.
6. Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi transportu publicznego, pieszemu i rowerowemu.
7. Pełniejsze wykorzystanie potencjału możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Ustalenia ocenianego projektu SRPK nie doprowadzą do wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Kluczowe ustalenia sprowadzają się do następujących zagadnień:

1. Oceniany projekt SRPK zawiera zapisy sprzyjające zachowaniu wysokiego poziomu zabezpieczeń środowiska przed degradacją.
2. Nie zidentyfikowano takich zapisów SRPK, które mogłyby wywołać znaczące uciążliwości dla mieszkańców.
3. Nie zidentyfikowano takich zapisów SRPK, które doprowadziłyby do możliwości powstania znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przeprowadzona analiza wykazała, że SRPK z pewnością może sprzyjać realizacji celów środowiskowych wynikających ze współczesnej polityki ekologicznej każdego szczebla –

jednak aby tak się stało, niezbędne jest nadanie wysokiej wagi aspektom prośrodowiskowym na etapie projektowania poszczególnych inwestycji i zatwierdzania projektów budowlanych.

Wnioski i rekomendacje

Wdrożenie ustaleń ocenianego dokumentu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Rekomenduje się przyjęcie ocenianego projektu SRPK.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z wymogiem art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f oraz art. 74a ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, jako autor prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 - oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74 ust. 2 ww. ustawy:

- 1) ukończyłem studia pierwszego stopnia z zakresu nauk przyrodniczych (na kierunku „ochrona środowiska” – Uniwersytet Wrocławski) oraz studia drugiego stopnia z zakresu nauk technicznych (na kierunku „inżynieria środowiska” – Politechnika Wroclawska),
- 2) posiadam 17-letnie doświadczenie pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i prognozy oddziaływania na środowisko (brałem udział w przygotowaniu ponad 50 raportów i prognoz oraz ok. 100 ekspertyz z zakresu wpływu na środowisko).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Świdnica, 13.01.2022 r.

Krzysztof Okraśniński

